

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

Katedra teorie práva a právních učení

**Filozofické, teoretické a praktické aspekty
právní úpravy dopingu**

Diplomová práce

Zuzana Jiříštová

Vedoucí diplomové práce:

Doc. JUDr. Zdeněk Kühn, PhD.,LL.M.

Praha, 28. duben 2009

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem v ní vyznačila všechny prameny, z nichž jsem čerpala, způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Peřimově, dne 28. dubna 2009

Zuzana Jiříštová

Poděkování

Děkuji panu doc. JUDr. Zdeňku Kühnovi, PhD., LL.M., vedoucímu mé diplomové práce, za cenné připomínky a účinnou pomoc při zpracování diplomové práce.

V Peřimově, dne 28. dubna 2009

Zuzana Jiříštová

Zkratky:

AFL	Australská fotbalová liga
AV ČR	Antidopingový výbor České republiky
CAS	Rozhodčí soud pro sport
Kodaňská deklaráce	Kodaňská deklaráce proti dopingů ve sportu
Kodex	Světový antidopingový kodex
MOV	Mezinárodní olympijský výbor,
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky
Rozhodčí komise ČOV	Rozhodčí komisi Českého olympijského výboru
Seznam	Seznam zakázaných látek a zakázaných metod dopingů
Směrnice	Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v ČR vydaná Antidopingovým výborem ČR
úmluva UNESCO	Mezinárodní úmluva proti dopingů ve sportu
WADA	World Anti-Doping Agency, Světová antidopingová agentura

Poznámky: U některých článků nejsou v citacích uvedena čísla stran, protože jsou získány z elektronických databází.

Klíčová slova: doping, sport, globální právo

Text práce je ukončen k datu 26. dubna 2009.

Obsah

Prohlášení.....	ii
Poděkování.....	iii
Zkratky:.....	iv
Poznámky:	iv
Obsah	v
Kapitola I. Úvodní kapitola	1
Kapitola II. Sport, právo a právní filozofie.....	5
1. Úvod	5
2. Německá teorie sportovního práva	6
3. Teorie globálního práva.....	7
4. Závěr	12
Kapitola III. Obecně o dopingu	13
1. Historie	13
2. Definice pojmu doping	17
3. Zakázané látky a metody	20
Kapitola IV. Právní úprava dopingu	26
1. Mezinárodní úprava	26
a. Světový antidopingový program.....	26
b. Mezinárodní úmluva proti dopingu ve sportu.....	28
c. Kodaňská deklarace	30

d.	Evropská antidopingová úmluva.....	30
e.	Rozhodnutí Rozhodčího soudu pro sport.....	31
2.	Úprava dopingů v evropském právu.....	32
3.	Úprava v České republice.....	33
4.	Sportovní pravidla	35
Kapitola V. Jak a proč upravit doping?		44
1.	Přístup nulové tolerance	44
2.	Medicínský přístup	45
3.	Chráněné hodnoty.....	50
a.	Zdraví sportovce	50
b.	Spravedlnost soutěže.....	52
c.	Dobrá pověst sportu	54
Kapitola VI. Závěrečná kapitola.....		57
Seznam použitých zdrojů:.....		62
1.	Knihy a články:.....	62
2.	Úmluvy, rozhodčí nálezy a zákony:	66
3.	Další zdroje:.....	68
Resumé.....		70

Kapitola I. Úvodní kapitola

Představte si, že máte odmala sen si zazávodit na olympijských hrách. Od nějakých šesti až osmi let si po škole nejdete hrát s kamarády, ale míříte aspoň třikrát týdně na trénink. V pubertě vám tréninků postupně přibývá a páteční, neřku-li víkendové, večírky jsou zapovězeny. Za prvé po pátku následuje sobota a tedy závod, na který se musí budoucí šampion vyspat, a za druhé jakékoliv vykojení organismu ze zaběhnutého cyklu škola-trénink-spánek posouvá mladého sportovce o několik příček ve výsledcích závodu dozadu.

Někdy během ukončování střední školy jste naposledy v juniorské kategorii a víte, že přesun do hlavní kategorie bude náročný, protože se tam neutkáte jenom se závodníky ze svého ročníku narození, ale i s výběrem těch nejlepších z několika ročníků před vámi a tedy, že konkurence bude veliká. Trénujete tedy ještě o něco více. Dostanete se do reprezentačního družstva a stejně jako většina vašich kolegů si kvůli dvou až třířázkovým tréninkům ani nepodáte přihlášku na vysokou školu. Pokud nejste hvězdou nebo vaším sportem není jedna z oblíbenějších kolektivních her, vaše příjmy se od běžné populace nijak výrazně neodlišují. Trénujete, závodíte a máte život naplánovaný na hodiny na čtvrt roku dopředu. Jako reprezentant totiž musíte být každý den k zastížení dopingovými komisaři k potencionální kontrole.

Začíná zima a vás na konci sezony čeká důležitý závod, který má být vrcholem celého posledního čtyřletého tréninkového cyklu. Po vánočních návštěvách příbuzných ovšem trochu pokašláváte. Několik dnů vám to život sice nijak nekomplikuje, avšak po jednom těžším novoročním tréninku se váš stav zhorší. Máte nepříjemný zánět horních cest dýchacích a před sebou důležitý kvalifikační závod.

Kvůli obavě z ještě horšího nakažení v čekárně k lékaři raději ani nejdete, jen mu zavoláte a ujistíte se, že kapky proti rýmě, co jste použili při posledním nachlazení, budou tou správnou léčbou. Nachlazení částečně ustoupí, a i když se necítíte úplně zdrávi, kvalifikační závod budete schopni absolvovat. Den před závodem vás doma ráno hned po sedmé hodině probudí dopingový komisař, po chvíli čekání poskytnete vzorek

moči a komisař odjede. Závod absolvujete, vzhledem k svému zdravotnímu stavu nijak výjimečně, takže v příští kvalifikaci bude ještě muset zabojovat, ale jste rádi, že jste vůbec mohli závodit.

Za tři týdny obdržíte sdělení, že ve vaší moči byla nalezena zakázaná látka, a tudíž váš výsledek v kvalifikačním závodě, stejně jako ve všech pozdějších byl anulován. Zjistí se, že kapky proti rýmě obsahovaly substanci, která je od 1. ledna nově zařazena mezi zakázané a že si to váš lékař nepřekontroloval. I když na sebe lékař vezme vinu, rozhodčí komise je vzhledem k principu absolutní odpovědnosti sportovce za přítomnost zakázané látky v jeho vzorku neúprosná a potrestá vás jednoletým zákazem startovat. Přicházíte o statut reprezentanta a tím i o peněžní příjem.

A nyní stojíte před volbou: buď si najít na jeden rok alternativní zdroj obživy a i nadále se snažit trénovat stejně intenzivně sám, bez materiálního zabezpečení s cílem pokusit se příští rok po vypršení trestu o návrat, anebo jestli kvůli jednomu ukvapenému lékařskému rozhodnutí o kapkách proti rýmě, které z čistě lékařského hlediska bylo naprosto správnou volbou, změnit povolání a úplně vzdát sen o účasti na olympijských hrách.¹

Mezera v úpravě. Tento příběh je sice smyšlený, avšak do značné míry se inspiruje mnoha skutečnými událostmi z nedávných let. Snaží se nastínit jednu ze situací, do níž se může dostat sportovec, který, ač nemá nejmenší úmysl dopovat, se nakonec stane jedním z hříšníků potrestaných zákazem závodní činnosti a vlastně tak trochu i obětí beránkem boje za čistotu sportu. Tato mezera v antidopingové úpravě, ve které mohou jako v černé díře skončit dlouholeté sny a naděje sportovce, nabádá k zamyšlení nad směřováním dnešního antidopingového hnutí.

Tři možné cesty. Názorů na to, jak doping regulovat, či dokonce zdali ho vůbec regulovat, existuje mnoho. Na jedné straně by bylo extrémem oblast dopingů vůbec

¹ Příběh je sice smyšlený, avšak jeho děj se do značné míry opírá o případ běžce na lyžích Ondřeje Horyny, který byl zveřejněn pod č. 4/2007 na <<http://www.olympic.cz/index.php?sec=272>> navštíveno dne 28. ledna 2009, dále o případ házenkářky Michaely Bartošové, popsány v knize Hnízdil, Jan, a spolupracovníci, Doping aneb zákulisí vrcholového sportu, Grada Publishing a.s., 2000, str. 77 a násl., a další případy popsány v této publikaci.

neupravit a ponechat na sportovcích samých, aby si zvolili, jestli, a případně jakých, povzbuzujících prostředků použijí. Naopak druhý extrémem je dnešní přístup nulové tolerance, kdy je sportovci zakázáno vše, co by mu pomohlo zlepšit jeho přirozené schopnosti. Méně přísnou variantou by bylo umožnit použití takových látek, které by sice mohly sportovcův výkon vylepšit, avšak neohrožovaly jej na zdraví v případě podávání v běžných dávkách, nejlépe pod lékařským dohledem.

Dvě uskutečnitelné cesty. Vzhledem k vývoji antidopingové úpravy v posledních dekáдах a výši prostředků investovaných do jejího vytvoření a unifikace lze konstatovat, že dnes jsou reálně prosaditelné pouze dvě posledně jmenované možnosti úpravy, ve kterých je oblast dopingů více či méně regulována. To, co tyto dvě možnosti regulace od sebe odlišuje, je právě ona skupina látek, které by sportovcův výkon mohly vylepšit, avšak neohrožily by jej v případě podávání v běžných dávkách na zdraví. Zatímco extrémní varianta, nazývaná přístup nulové tolerance, skupinu těchto látek zakazuje, druhá varianta, nazvěme ji medicínský přístup, by tuto skupinu látek povolila, protože jde často o léky a jiné látky, často bez obav používané běžnou populací.

Vraťme se zpět k úvodnímu příběhu. Sportovec byl potrestán, protože je dnes v platnosti krajní varianta, tedy přístup nulové tolerance. V případě, že by byl oficiálním přístup medicínský, pak by kapky proti rýmě, kterými sportovec léčil své nachlazení stejně tak, jako jej léčí běžná populace, směly použít, a on by tak nebyl potrestán a nepřišel by o svůj olympijský sen. Je tedy otázkou, jestli dnešní úprava není přehnaně přísná.

Struktura práce. Právní úprava dopingů je téma, které je v české právní teorii prozatím komplexně nezpracované. Jestliže dojde k odhalení některého ze slavnějších sportovců, veřejnost tomu sice po několik dnů věnuje zvýšenou pozornost, avšak informace, které jsou k dispozici z veřejných sdělovacích prostředků, jsou kusé a bez porozumění celému kontextu mohou vést i k zavádějícím interpretacím. Z těchto důvodů práce po exkurzu do vztahu práva a sportu ve třetí kapitole nejprve krátce vylíčí historický vývoj boje proti dopingům, definuje, co se dopingem vlastně rozumí a ve stručnosti popíše účinek jednotlivých zakázaných skupin a metod na tělo a výkon sportovce. Dále ve čtvrté kapitole práce pojedná o současné právní úpravě, a to

postupně v mezinárodním právu, v evropském právu, v právu České republiky a rozebere úpravu v takzvaných sportovních pravidlech. A nakonec, ve páté a šesté kapitole, analyzuje, jakým způsobem a proč by se doping měl regulovat.

Kapitola II. Sport, právo a právní filozofie

1. Úvod

Ještě předtím, než pootevřeme dveře do světa dopingu, je namístě položit si otázku, jaký je vlastně vztah mezi sportem a právní úpravou dopingu, potažmo právem samotným. Jsou všechna pravidla upravující doping vůbec právem?

Výčet pramenů. Laskavý čtenář promine, prozradíme-li dopředu, že oblast dopingu je upravena různými druhy norem. Vedle zákonů a mezinárodních smluv najdeme pravidla dopingové problematiky i v dokumentech, které sice mají mezinárodní charakter, ale vznikly v negociačním fóru pouhé nadace švýcarského soukromého práva – Světové antidopingové agentury. Dále lze problematiku nalézt i v předpisech Antidopingového výboru České republiky (dále jako AV ČR), který byl Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky zřízen jako příspěvková organizace. A konečně tato pravidla jsou dále doplňována rozhodnutími v konkrétních dopingových případech, a to disciplinárními komisemi jednotlivých sportovních svazů a rozhodčí komise Českého olympijského výboru na národní úrovni a Rozhodčím soudem pro sport (dále jako CAS) na úrovni mezinárodní.

Definice pramene práva. Pojem pramen práva má tři různé významy, a sice lze chápat ve smyslu gnoseologickém, formálním a materiálním.² Výše uvedený výčet předpisů a rozhodnutí lze označit jako soubor pramenů práva pro oblast dopingu v gnoseologickém smyslu, jde tedy o prameny poznání práva. Pojetí pramenů práva ve formálním smyslu je užší. Pramenem práva ve formálním smyslu se rozumí formy, které obsahují právní normy a které dodávají pravidlům v nich obsaženým charakter práva.³ Teorie práva tvrdí, že „[p]ouze takové pravidlo chování, které má státem (resp. v mezinárodním právu společenstvím států) uznanou formu pramene práva, je právní

² Gerloch, Aleš. *Teorie práva*, 2. rozšířené vydání. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Dobrá Voda, 2001, str. 67.

³ Tamtéž.

normou.“⁴ Pramenem práva v materiálním smyslu se rozumí společenskohistorický kontext, ve kterém právo vzniká.⁵

Existence sportovních pravidel. Při pohledu na výčet předpisů a rozhodnutí upravujících oblast dopingů, vidíme, že je lze rozdělit na dvě skupiny. Do první zařadíme zákony a mezinárodní smlouvy, o kterých není pochyb, že jsou prameny práva ve formálním smyslu. Do druhé skupiny zařadíme pravidla zbylá, teorií sportovního práva nazývaná pravidly sportovními. Je důležité tato sportovní pravidla nezaměňovat s pravidly, která upravují vlastní průběh hry a rozhodování o nich přísluší rozhodčím.⁶ Pravidla sportovní jsou v porovnání s pravidly obsaženými v zákonech a mezinárodních smlouvách problematičtější, poněvadž rozhodnutí, zdali lze tyto předpisy vydané nadací švýcarského práva, příspěvkovou organizací anebo rozhodnutí výše uvedených rozhodčích těles považovat za právo, nepatří mezi nejsnadnější.

Oblast národní a nadnárodní. Sportovní pravidla z oblasti dopingů lze dále rozdělit do dvou oblastí, a to sice podle jejich charakteru na oblast nadnárodní, kam spadá Světový antidopingový kodex (dále jako Kodex) a rozhodnutí CAS, a na oblast národní, kam lze v případě České republiky zařadit Směrnici pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice (dále jako Směrnice) vydanou AV ČR a rozhodnutí disciplinárních komisí sportovních svazů včetně rozhodnutí Rozhodčí komise Českého olympijského výboru.

Aby bylo možno odpovědět na otázku, jestli jsou sportovní pravidla právem, byly vytvořeny různé teorie.

2. Německá teorie sportovního práva

Fritzweileroва teorie. Jochen Fritzweiler, prezident Mezinárodní asociace sportovních právníků, rozlišuje pravidla chování týkající se sportu na pravidla státu a

⁴ Tamtéž.

⁵ Tamtéž.

⁶ Foster, Ken. Lex Spletiva and Lex Ludica: the Court of Arbitration for Sport's Jurisprudence [online]. Entertainment and Sports Law Journal. 2006. Dostupné z <<http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/eslj/issues/volume3/number2/foster/>> navštíveno dne 16. dubna 2009.

pravidla svazů. Pravidly státu jsou ta pravidla, která vznikla v legislativním procesu daného státu a jedná se tak o prameny práva ve formálním smyslu. Konkrétně jsou to jak zákony, jejichž předmětem úpravy je přímo sport, tak ale třeba i úprava obecné odpovědnosti za škodu. Naproti tomu svazová pravidla jsou tvořena, jak napovídá jejich název, samotnými sportovními svazy, a to pouze v prostoru, který jim byl státem poskytnut. Stát totiž svazům poskytuje autonomii upravit si některé záležitosti podle svého uvážení s tím, že tato svazová pravidla musí být v souladu s právem státu. Tím, že stát svazům poskytuje autonomii k tvorbě pravidel, vlastně pravidla svazů implicitně uznává. Fritzweiler uzavírá, že sportovní pravidla tedy jsou právem, ale nemají kvalitu pravidel státu (rozuměj zákona).⁷

Aplikace teorie na dopingová pravidla. Fritzweilerova teorie se týká celé množiny pravidel sportovního práva. Aplikujeme-li ji na podmnožinu pravidel sportovního práva - dopingových pravidel, pak lze s úspěchem použít pouze pro výše zmíněnou národní oblast. V oblasti nadnárodní nám chybí autorita, která by vytvářela ono „právo státu“, s nímž mají být pravidla svazu, zde pravidla Světové antidopingové agentury, v souladu.

3. Teorie globálního práva

Vymezení. Odpověď na otázku, zdali lze pravidla Světové antidopingové agentury a rozhodnutí CAS považovat za právo, by nám mohl poskytnout Günter Teubner a jeho koncept práva beze státu neboli teorie globálního práva. Tento německý profesor za globální právo považuje živoucí právo,⁸ vytvářené samotnou společností a jejími potřebami, které odlišuje, jak od práva státního (národního), tak od práva mezinárodního, jež vznikají na objednávku politiků skrze legislativní proces. Dnešní globální právo je tak odpolitizováno a vytvářeno v nadnárodních, úzce specializovaných tělesech, bez podstatné účasti státu nebo mezinárodních vládních organizací.⁹

⁷ Fritzweiler, Jochen. *Úvod do sportovního práva* [přednáška]. Právnická fakulta Univerzity Karlovy, dne 17. března 2009.

⁸ V anglickém jazyce jako living law.

⁹ Teubner, Günter. *Global Bukowina: Legal Pluralism in the World Society* [online]. Dostupné z

Příklady. Nejznámějším příkladem globálního práva je nadnárodní právo obchodní – *lex mercatoria*. Jako globální Teubner označuje i oblast lidských práv a ekologie. Ochrana těchto práv by v celosvětovém měřítku byla bez jejich zglobálnění, tedy při ponechání úpravy na svévoli regionální politiky, nemyslitelná. V neposlední řadě je jako globální právo označeno i sportovní právo – *lex sportiva*.¹⁰

Znaky globálního práva. Globální právo vzniká odlišně od národního práva a tyto dva systémy se tak odlišují i ve svých znacích. Například oblast aplikace není u globálního práva tak přísně vymezená jako je tomu u národního práva. V případě globálního práva jsou hranice oblasti aplikace takřka nespátřitelné, protože jsou tvořeny transparentními spojeními různých sdružení, obchodními kontakty nebo hranicemi daného trhu. Dále se národní a globální právo odlišuje, jak již bylo naznačeno výše, ve způsobu vzniku pravidel. Globální právo je tvořeno samotnými organizacemi, které danou oblast zastřešují, v procesech jimi samotnými navržených, a výsledná pravidla mají často vysoce odborný či technický charakter. Třetím rozdílem národního a globálního práva je míra nezávislosti. Zatímco v případě národního práva existuje požadavek nezávislosti zákonodárců, tvorba globálního práva tento prvek postrádá a naopak převládá prvek závislosti na té které oblasti, pro kterou jsou pravidla tvořena. Tento poslední znak může působit i negativně, protože usnadňuje prosazování různých postranních zájmů.¹¹

Systém globálního práva je nutno odlišovat i od systému práva mezinárodního. Globální právo, na rozdíl od mezinárodního, postrádá politické pozadí a spíše než s mezinárodními vládními institucemi je spojováno s globálními společenskými a ekonomickými procesy.¹² Přesuneme-li se do světa sportovního práva, pak mezinárodní sportovní právo „lze definovat jako principy mezinárodního práva aplikovatelné na

<www.jura.uni-frankfurt.de/fb/fb01/ifawz1/teubner/dokumente/Bukowina_english.pdf> navštíveno dne 16. dubna 2009, str. 4.

¹⁰ Teubner, Günter. *The King's Many Bodies: The Self-Deconstruction of Law's Hierarchy*. *Law & Society Review*. 1997, roč. 31, č. 4, str. 770.

¹¹ Teubner, Günter. *Global Bukowina: Legal Pluralism in the World Society* [online]. Dostupné z <www.jura.uni-frankfurt.de/fb/fb01/ifawz1/teubner/dokumente/Bukowina_english.pdf> navštíveno dne 16. dubna 2009, str.5.

¹² Tamtéž, str.2.

sport,¹³ zatímco globální sportovní právo představuje právní pořádek vytvořený soukromými globálními institucemi, které ovládají mezinárodní sport. Typicky je takovýto právní pořádek založen na smlouvě zakládající tu kterou mezinárodní sportovní instituci a i závaznost tohoto samotného právního pořádku je založena na této zakládací smlouvě.¹⁴

Tradiční nauka. Globální právo je někdy, kvůli způsobu svého vzniku, nazýváno také jako právo soukromých vlád¹⁵. Friedrich Carl von Savigny a s ním i tradiční nauka o pramenech práva označili produkty normativního fenoménu tvořícího mimo legitimní zákonodárný proces za paraprávo. Podle tradiční nauky mohou být tato pravidla čímkoliv od odborných postupů, přes smluvní povinnosti, až po interní předpisy, ale nikdy nebudou právem.¹⁶ Pro rozlišení mezi právem a paraprávem je totiž rozhodující, jestli dané pravidlo patří do hierarchie pravidel, kde vyšší pravidla legitimují nižší, přičemž za nejvyšší se považuje ústava. Tradiční nauka tak pravidla tvořená soukromými vládami mimo hierarchický rámec zastřešený ústavou, která reprezentuje jednotu státu a práva, nepovažuje za právo, ale za pouhý fakt.¹⁷

Teubnerovo vysvětlení. Günter Teubner ilustruje svou teorii existence globálního práva na příkladu *lex mercatoria*, které označuje jako nejúspěšnější „právo beze státu“,¹⁸ neboli právo soukromé vlády. Má za to, že vznik a fungování *lex mercatoria* hned dvakrát porušuje tabu o nutnosti spojení mezi právem a státem. A to jednak tím, že vzniká jako soukromoprávní pořádek bez zmocnění a kontroly státem, a jednak tím, že

¹³ Foster, Ken. Is There a Global Sports Law? [online]. Entertainment and Sports Law Journal. 2003. Dostupné z <www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/eslj/issues/volume2/number1/foster.pdf> navštíveno dne 20. dubna 2009, str. 2.

¹⁴ Tamtéž, str. 2.

¹⁵ V anglickém jazyce jako law of private governments. Pod tímto souslovím si lze představit například zmíněné nadnárodní, úzce specializovaná tělesa, v případě tvorby sportovních pravidel v oblasti dopingu se jedná s Světovou antidopingovou agenturu, v případě *lex mercatoria* jde převážně o pravidla, za jejichž tvorbou stojí nadnárodní advokátní kanceláře.

¹⁶ Teubner, Günter. The King's Many Bodies: The Self-Deconstruction of Law's Hierarchy. *Law & Society Review*. 1997, roč. 31, č. 4, str. 768.

¹⁷ Teubner, Günter. Breaking Frames: The Global Interplay of Legal and Social Systeme. *American Journal of Comparative Law*. 1997, roč. 45, str. 157.

¹⁸ Teubner, Günter. *Global Bukowina: Legal Pluralism in the World Society* [online]. Dostupné z <www.jura.uni-frankfurt.de/fb/fb01/ifawz1/teubner/dokumente/Bukowina_english.pdf> navštíveno dne 16. dubna 2009, str.1.

se prohlašuje za platné a nezávislé na jakémkoliv národním nebo mezinárodním systému.¹⁹

Existenci globálního práva lze podle Teubnera vysvětlit na základě teorie právního pluralismu.²⁰ Pod pojmem právní pluralismus rozumí „několik různých komunikačních procesů, které v určité oblasti společnosti pozorují jednání jejích členů v zorném úhlu binárního kódu po právu/proti právu“,²¹ nebo-li že zde existuje několik paralelních právních systémů, podle kterých lze daný případ posuzovat, zdali je či není v souladu s právem.

Teorie právního pluralismu nám je tedy schopna vysvětlit, jakým způsobem může globální právo existovat vedle již uznaných právních systémů, jako je národní – státní právo, mezinárodní právo, ale i evropské právo, avšak stále to neobjasňuje otázku, na základě čeho je globální právo uznáno. I toto právo potřebuje jakousi globální „Grundnorm“, na základě které se mu dostane kýženého uznání.²² V případě globálního sportovního práva je tímto základem autonomie poskytnutá mezinárodním sportovním federacím při rozhodování a nezasahování do jejich vnitřních záležitostí.²³

Jakmile přijmeme za své, že zde existují „soukromé vlády“, které vytvářejí autonomní právní pořádek, musíme se vypořádat s „paradoxem smlouvy sebe samu uvádějící v platnost“²⁴, čímž se má na mysli, že pravidlo nebo právo je platné, protože jsme si odsouhlasili, že je platné.²⁵

¹⁹ Tamtéž, str.7.

²⁰ Tamtéž, str.2.

²¹ Tamtéž, str.10.

²² Tamtéž, str.7.

²³ Foster, Ken. Is There a Global Sports Law? [online]. *Entertainment and Sports Law Journal*. 2003. Dostupné z <www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/eslj/issues/volume2/number1/foster.pdf> navštíveno dne 20. dubna 2009, str. 10.

²⁴ V anglickém jazyce jako self-validating contract.

²⁵ Teubner, Günter. *Global Bukowina: Legal Pluralism in the World Society* [online]. Dostupné z <www.jura.uni-frankfurt.de/fb/fb01/ifawz1/teubner/dokumente/Bukowina_english.pdf> navštíveno dne 16. dubna 2009, str.11, a Foster, Ken. Is There a Global Sports Law? [online]. *Entertainment and Sports Law Journal*. 2003. Dostupné z <www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/eslj/issues/volume2/number1/foster.pdf> navštíveno dne 20. dubna 2009, str. 11.

Teubner se z tohoto paradoxu vymaňuje takzvanou „arbitráží uzavřeného kruhu“,²⁶ kterou označuje případ, kdy samoregulační smlouva vytváří celý soukromoprávní právní pořádek s nárokem platnosti v globálním měřítku. Tato smlouva obsahuje nejen pravidla hmotného práva, ale i práva procesního, která odkazují řešení případného sporu k rozhodčímu soudu, jenž je shodný s institucí, z níž tato samoregulační smlouva vzešla. A právě tento odkaz zpět na sebe je to, co uzavírá kruh.²⁷

Dalším způsobem, kterým se lze vyprostit z paradoxu je externalizace. V tomto případě pravidla procesního práva odkazují řešení případných sporů na vnější – externí instituci, tedy jakýsi rozhodčí soud, který je odlišný od instituce, jež vytvořila globální právní systém. Avšak tento externí rozhodčí soud je zavázán rozhodovat podle pravidel globálního právního systému, a tak i tento soud sám je výtvořem pravidel globálního právního systému.²⁸ Nicméně tento odkaz „ven“ z právního systému na externí rozhodčí soud podle Teubnera vytváří dynamiku vzájemného působení mezi „oficiálním“ a „neoficiálním“ právním pořádkem, což je základem pro moderní právní systém. Touto dynamikou se má na mysli vztah mezi „organizovaným“ a „spontánním“ právem. Externalizace, ač je vlastně celá postavená na jediné samoregulační smlouvě, vytváří dojem systému národního práva tím, že práva a povinnosti zakotvená ve smlouvě jsou „neoficiálním“ právem vznikajícím „u lidu“ a jsou posuzovány a ukázněny „oficiálním“ právem arbitrážního soudu.²⁹

²⁶ V anglickém jazyce jako closed circuit arbitration.

²⁷ Teubner, Günter. *Global Bukowina: Legal Pluralism in the World Society* [online]. Dostupné z <www.jura.uni-frankfurt.de/fb/fb01/ifawz1/teubner/dokumente/Bukowina_english.pdf> navštíveno dne 16. dubna 2009, str.12, a Foster, Ken. Is There a Global Sports Law? [online]. *Entertainment and Sports Law Journal*. 2003. Dostupné z <www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/eslj/issues/volume2/number1/foster.pdf> navštíveno dne 20. dubna 2009, str. 12.

²⁸ Teubner, Günter. *Global Bukowina: Legal Pluralism in the World Society* [online]. Dostupné z <www.jura.uni-frankfurt.de/fb/fb01/ifawz1/teubner/dokumente/Bukowina_english.pdf> navštíveno dne 16. dubna 2009, str.12, a Foster, Ken. Is There a Global Sports Law? [online]. *Entertainment and Sports Law Journal*. 2003. Dostupné z <www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/eslj/issues/volume2/number1/foster.pdf> navštíveno dne 20. dubna 2009, str. 12

²⁹ Teubner, Günter. *Global Bukowina: Legal Pluralism in the World Society* [online]. Dostupné z <www.jura.uni-frankfurt.de/fb/fb01/ifawz1/teubner/dokumente/Bukowina_english.pdf> navštíveno dne 16. dubna 2009, str.13.

4. Závěr

V jednom ze svých článků se Günter Teuber táže, zdali právě nejsme svědky takzvané globalizace autonomního práva.³⁰ Na základě předchozích odstavců mu lze odpovědět kladně s dodatkem, že sportovní pravidla jsou toho důkazem.

Světový antidopingový kodex, stejně jako rozhodnutí CAS lze označit za globální právo. Přesuneme-li se zpět do oblasti národní, vidíme, že Směrnice vznikla v prostoru, který byl AV ČR, jakožto soukromoprávnímu subjektu vyhrazen k autonomní úpravě vlastních záležitostí. AV ČR na základě svého členství ve Světové antidopingové agentuře ve Směrnici použil podle instrukcí Světové antidopingové agentury pravidla z Kodexu, tedy globální právo. Rozhodčí a disciplinární komise rozhodují na základě Směrnice, tedy na základě globálního práva a v případě nejasností používají rozhodnutí CAS, tedy opět globální právo. Lze tak konstatovat, že pravidla globálního práva jsou přítomna nejen v oblasti nadnárodní, ale v případě úpravy dopingů i na národní úrovni.

Rozhodnutí o tom, zdali sportovní pravidla jsou či nejsou právem, závisí na rozhodnutí o globálních pravidlech jako takových. Prozatím v teorii nepanuje jednotný názor, nicméně do budoucna má globální, a tím i sportovní právo nadějně vyhlídky. K jeho všeobecnému uznání za právo zajisté přispěje i to, že mnohé univerzity zařadily předměty jako globální právo, či transnacionální právo do svého rozvrhu.³¹ Konečně však i samo evropské právo si ve svých počátcích prošlo náročným obdobím plným těžkopádných a kostrbatých konstrukcí.

³⁰ Teubner, Günter. *Global Bukowina: Legal Pluralism in the World Society* [online]. Dostupné z <www.jura.uni-frankfurt.de/fb/fb01/ifawz1/teubner/dokumente/Bukowina_english.pdf> navštíveno dne 16. dubna 2009, str.4.

³¹ Námátkou mezi tyto univerzity patří New York University, University College London nebo The University of Melbourne.

Kapitola III. Obecně o doping

1. Historie

Doping a sport. Lidé se odnepaměti pokoušejí zvýšit svůj výkon, a to nejen sportovní, různými podpůrnými látkami. Nejprve šlo o dostupné přírodní látky, jako byly různé odvary z přesličky a hub během olympiád ve starém Řecku³², či později koktejly z pomerančového džusu a želatiny nebo o dost nebezpečnější směs brandy a kofeinu, které byly používány cyklisty během mnohahodinových závodů na přelomu 19. a 20. století. V tomto pozdějším období už ovšem nastupují i složitější podpůrné látky chemického původu. Steroidy, vynalezené v třicátých letech 20. století³³, a i další uměle vyrobené chemikálie postupně nahrazovaly čistě přírodní³⁴ podpůrné látky. Druhá světová válka znamenala definitivní předěl v dopování. Armádní použití podpůrných látek, například amfetaminů a steroidů, značně rozšířilo znalosti o jejich vlastnostech, ale hlavně přineslo rozšíření jejich neterapeutického užívání.³⁵

První zákaz. První doložené antidopingové pravidlo, zákaz používání podpůrných látek, vydala Mezinárodní amatérská atletická federace³⁶ již před druhou světovou válkou v roce 1928. Pravidlo tehdy bohužel nedoprovodila žádná jiná další opatření, jako je testování přítomnosti dopingových látek v těle sportovce, a proto nemělo žádaný efekt.³⁷ Přes zákaz se dopovalo ve velké míře i nadále.

Úmrtí. Živelné používání podpůrných látek přineslo své smutné následky. Až série

³² Hnízdil, Jan, a spolupracovníci. *Doping aneb zákulisí vrcholového sportu*. Grada Publishing a.s., 2000, str. 16.

³³ WADA. *WADA History* [online]. Dostupný z <<http://www.wada-ama.org/en/dynamic.ch2?pageCategory.id=253>> navštíveno 15.1.2009.

³⁴ Slovní spojení „čistě přírodní“ neznamená neškodlivé.

³⁵ Houlihan, Barie. *Dying to Win*. Council of Europe Publishing, Strasbourg 2002, 2nd edition, str. 33-34.

³⁶ Dnes známá jako mezinárodní atletická federace. Až d roku 1986 mohli na olympiádách závodit pouze takzvaní amatéři, kteří sport provozovali pouze ze záliby. Vedle sportu měli i civilní zaměstnání, které je mělo živit. Encyklopedie tělesné kultury z roku 1963 uvádí, že „[v] ČSSR se provozuje sport jen amatérsky“. ČSSR nutnost civilního povolání zpravidla řešila zaměstnáváním sportovců jako různých sportovních instruktorů.

³⁷ McLaren, Richard H. WADA Drug Testing Standards. *Marquette Sports Law Review*, Fall 2007.

úmrťí³⁸ přiměla sportovní federace k tomu, aby se začaly vážně zaobírat zavedením antidopingových opatření. Urychlení celého procesu výrazně pomohla Tour de France v roce 1967, při které zahynul v důsledku požití dopingu slavný anglický cyklista Tom Simpson. Jeho smrt, sdělená světu v přímém televizním přenosu, hluboce zapůsobila na diváky nejen v Simpsonově domovské Británii, ale i jinde ve světě, a pomohla vytvořit nátlak na sportovní federace, aby uspíšily vytvoření antidopingových opatření.³⁹

První testování. V druhé polovině šedesátých let zavedly první mezinárodní sportovní federace⁴⁰ náhodná testování sportovců během svých mistrovských závodů.⁴¹ V roce 1967 následoval příkladu federací Mezinárodní olympijský výbor (dále MOV), když zřídil Lékařskou komisi, jejímž úkolem bylo řídit celosvětový boj proti dopingu. První dopingové zkoušky proběhly už roku 1968 na zimní olympiádě v Grenoblu a posléze i v létě na olympiádě v Ciudad de México.⁴²

Nekontrolovatelnost látek a akreditace laboratoří. Testování sportovců bylo zavedeno, nicméně bylo zřejmé, že jeho výsledky nejsou zcela spolehlivé a navíc nepřineslo kýžený cíl – čistý sport. Dopovalo se ve velké míře i nadále. Důvod tohoto selhání byl dvojitý.

První problém spočíval a vlastně i nadále spočívá v tom, že sportovci jsou ve zneužívání podpůrných látek vždy o krok před dopingovými komisaři. Zejména na počátku sedmdesátých let byla totiž přítomnost velkého počtu podpůrných látek v těle sportovce neodhalitelná. Například spolehlivá metoda pro odhalení anabolických steroidů byla zavedena v roce 1974⁴³, tedy až 7 let po započetí testování a více než 40 let po vlastním objevu anabolických steroidů. Dnes už je oblast testování poměrně vyvinutá, nicméně pokrok směřuje kupředu i ve vývoji podpůrných látek, a tedy tento

³⁸ Během Olympijských her v Římě v roce 1960 zemřel kupříkladu dánský cyklista Kund Enemark Jensen.

³⁹ Houlihan, Barie. *Dying to Win*. Council of Europe Publishing, Strasbourg 2002, 2nd edition obálka knihy.

⁴⁰ 1996 Mezinárodní cyklistická unie a Mezinárodní amatérská atletická federace.

⁴¹ McLaren, Richard H. WADA Drug Testing Standards. *Marquette Sports Law Review*, Fall 2007.

⁴² Hnízdil, Jan. V boji proti dopingu nelze ignorovat etické a právní normy. *Zdravotnictví a právo*, roč. 1998, č. 3, str. 13.

⁴³ WADA. *WADA History* [online]. Dostupný z <http://www.wada-ama.org/en/dynamic.ch2?pageCategory.id=253>, navštíveno 15.1.2009.

první problém – nekontrolovatelnost některých zakázaných látek nelze z povahy věci nikdy zcela odstranit.

Druhou komplikaci působila různá úroveň laboratoří pro sběr a testování vzorků. To vedlo ke vzniku „falešně pozitivních“ a „falešně negativních“⁴⁴ výsledků, tedy k situacím, kdy sportovec byl bez nálezu, ač ve skutečnosti dopoval, anebo naopak. Výsledkem bylo nespravedlivé zacházení se závodníky a jejich nedůvěra v celý systém testování. Tento druhý problém byl snadněji řešitelný – stačilo zavést systém akreditovaných laboratoří⁴⁵, tedy laboratoří, jež splnily podmínky stanovené MOV.⁴⁶

Nutnost unifikace. Následující desetiletí byla ve znamení hledání cest k dalšímu sjednocování. Nad čistotou sportu bdělo více organizací. Svou antidopingovou politiku, definici dopingu, ale i rejstřík sankcí v případě pozitivního nálezu měly MOV, jednotlivé mezinárodní sportovní federace, ale i organizace zřízené vládami jednotlivých států.⁴⁷ Mnohost subjektů činila situaci velice nepřehlednou. V případě pozitivního nálezu mohl být sportovec potrestán různými tresty, a to v závislosti na organizaci, která o porušení pravidel rozhodovala.⁴⁸ Tento stav bylo třeba změnit.

Rada Evropy. Důležitou roli v zajištění harmonizované úpravy sehrála Rada Evropy nejprve svými doporučeními a posléze Evropskou antidopingovou úmluvou⁴⁹. Cílem tohoto dokumentu z roku 1989 bylo sjednocení pravidel jak mezi jednotlivými státy, tak i mezi mezinárodními sportovními federacemi.⁵⁰ Strany úmluvy se zavázaly převzít antidopingové standardy MOV.⁵¹ Dokument, ač vznikající na negociačním fóru Rady

⁴⁴ McLaren, Richard H. WADA Drug Testing Standards. *Marquette Sports Law Review*, Fall 2007.

⁴⁵ Jednou z 33 akreditovaných laboratoří po celém světě je i laboratoř i ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze, oddělení dopingové kontroly.

⁴⁶ McLaren, Richard H. WADA Drug Testing Standards. *Marquette Sports Law Review*, Fall 2007.

⁴⁷ WADA History [online]. Dostupný z <http://www.wada-ama.org/en/dynamic.ch2?pageCategory.id=253>, navštíveno 15.1.2009.

⁴⁸ Hnízdil, Jan. V boji proti dopingu nelze ignorovat etické a právní normy. *Zdravotnictví a právo*, roč.1998, č.4, str. 13.

⁴⁹ Zveřejněna pod č. 57/2005 ve Sb.m.s.

⁵⁰ Rada Evropy. *Výkladová zpráva k úmluvě ETS 135*, dostupná na <http://conventions.coe.int/Treaty/en/Reports/Html/135.htm> navštíveno dne 16.1.2009.

⁵¹ Nafziger, James A.R. *International Sports Law*. Transnational Publishers, Inc., 2004, 2nd Edition, str. 155.

Evropy, byl otevřen k podpisu i státům, které nejsou jejími členy⁵².

Rozhodčí soud pro sport, anglicky the Court of Arbitration for Sport (dále jen CAS) byl MOV vytvořen v roce 1983. CAS sídlí v Lausanne. Jeho předností v porovnání s běžnými soudy by měla být především odbornost, dále i nízká cena a krátké lhůty řešení sporů⁵³, což je kvůli relativně krátké sportovní kariéře poměrně důležitou výhodou. Přestože byl CAS založen MOV, může řešit záležitosti nejen olympijských sportů, ale i těch neolympijských.⁵⁴ Velká část sporů řešených před CAS se týká i dopingů, a proto CAS, jakožto nejvyšší a jediný mezinárodní soud pro sport⁵⁵, hraje důležitou roli při sjednocování výkladu pravidel této oblasti⁵⁶.

WADA. První kroky k harmonizaci tedy již byly učiněny. Nicméně následují běh událostí, který vyvrcholil dalším dopingovým skandálem během Tour de France 1998, ukázal, že zde stále chybí „nezávislá mezinárodní organizace, která by stanovila jednotné standardy v boji proti dopingů a koordinovala by činnost mezinárodních sportovních federací a států.“⁵⁷

Světová antidopingová agentura (World Anti-Doping Agency, dále WADA) byla založena v Lausanne v roce 1999. Nový projekt byl uveden na svět ve spolupráci MOV, dosavadního hlavního orgánu boje proti dopingů, a dalších mezivládních, vládních i nevládních subjektů. V souladu s poměrem rozložení sil při zakládání WADA se postupuje i při jmenování zástupců do WADA a při jejím financování – polovinou přispívá olympijské hnutí a polovinou ostatní subjekty⁵⁸ jako jsou světové sportovní federace, národní olympijské výbory a další organizace včetně vládních.⁵⁹

⁵² čl. 14 ETS 135. K 31.8.2005 smlouvu ratifikovalo 47 států včetně třech, kteří nebyli členy Rady Evropy – Austrálie, Kanada a Tunisko.

⁵³ Hamerník, Pavel. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. Auditorium s.r.o., Praha, 2007, str. 121.

⁵⁴ Simma, Bruno. *The Court for Arbitration for Sport*. V: Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. *The Court of Arbitration for Sport 1984-2004*. T.M.C. Asser Press, Hague, 2006, str. 22.

⁵⁵ Hamerník, Pavel. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. Auditorium s.r.o., Praha, 2007, str. 121.

⁵⁶ Nafziger, James A.R. *International Sports Law*. Transnational Publishers, Inc., 2004, 2nd Edition, str. 156.

⁵⁷ WADA History [online]. Dostupný z <http://www.wada-ama.org/en/dynamic.ch2?pageCategory.id=253>, navštíveno 15.1.2009.

⁵⁸ Tamtéž.

⁵⁹ Hnízdil, Jan, a spolupracovníci: *Doping aneb zákulisí vrcholového sportu*, Grada Publishing a.s.,

2. Definice pojmu doping

Potravinové doplňky. Navštívíme-li dnes lékárnou, větší posilovnu či sportovní obchod nebo prolistujeme-li časopis, nabídne se nám nepřehledné množství přípravků působících preventivně proti všemožným chorobám, odstraňujících bolest a únavu, urychlujících regeneraci, zlepšujících soustředění a v neposlední řadě doplňujících (tvrzenou) nedostatečnou stravu. Jsou tyto takzvané potravinové doplňky dopingem?

Léčiva. Vedle potravinových doplňků existuje velká kategorie přípravků zlepšujících stav organismu – léčiva. Jak již bylo poznamenáno výše, zejména během druhé světové války se velice rozšířilo povědomí o neterapeutickém používání těchto látek. Avšak co dělat v případě, že sportovec onemocní? Jaká léčiva smí použít? Kdy jsou léčiva naopak zneužita, a jedná se o doping?

Mnohost definicí. Na všechny výše položené otázky by měla odpovědět jasná definice pojmu doping. Projdeme-li ovšem různé mezinárodní dokumenty, které se zabývají dopingem, tak zjistíme, že definice tohoto pojmu jsou poměrně různorodé⁶⁰ a odpověď na otázku, co je to doping, není jednoduchá. Tyto definice můžeme obecně rozdělit na dva druhy: jednoduché a složité, s nimiž jsou spojena pozitiva a negativa vlastní všem právním definicím.

Ve starších dokumentech nalezneme povětšinou krátkou a zprvu snadno srozumitelnou definici, kterou ovšem při použití v praxi provází nejistota⁶¹, co všechno pod onen obecný pojem spadá. Naopak v nových dokumentech bývá definice poměrně rozsáhlá, poněvadž vyjmenovává možná nedovolená použití zakázaných látek. Nevýhodou tohoto přístupu je horší srozumitelnost definice pro laika a dále i taxativnost⁶² výčtu nedovolených použití, která znesnadňuje operativnost v případě objevu nového způsobu nedovoleného použití zakázané látky.

2000, str. 123.

⁶⁰ Nafziger, James A.R. *International Sports Law*. Transnational Publishers, Inc., 2004, 2nd Edition, str. 161.

⁶¹ Tamtéž.

⁶² Tamtéž.

Jednodušší vymezení. Starší typ definice pojmu doping nalezneme například v Evropské antidopingové úmluvě Rady Evropy z roku 1989:

čl. 2, odst. 1, písm. a): „*Doping ve sportu*“ znamená podávání (poskytnutí) sportovcům či sportovkyním nebo použití jimi farmakologických skupin dopingových prostředků nebo dopingových metod.

O které farmakologické skupiny dopingových prostředků a dopingové metody se jedná, je uvedeno ve zvláštním seznamu.

Složitější vymezení. Nový typ definice nalezneme ve Světovém antidopingovém kodexu (dále jen Kodex) vydaném Světovou antidopingovou agenturou, dále ve Směrnici pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v ČR vydanou Antidopingovým výborem ČR (dále jen Směrnice), ale také v Mezinárodní úmluvě proti dopingům ve sportu, vydané na Generální konferenci UNESCO v roce 2005. Definice těchto tří dokumentů se liší jen nepatrně, protože Směrnice je vlastně překladem některých částí Kodexu a mezinárodní úmluva UNESCO obsahuje stručnější verzi definice z Kodexu a stanoví, že je třeba všechny její definice chápat v kontextu Kodexu⁶³, jež je jejím dodatkem.

Tato složitější definice se skládá ze dvou částí, z části obecné a z výčtu jednotlivých skutkových podstat:

Mezinárodní úmluva proti dopingům ve sportu (UNESCO): čl. 2, odst. 9: „*Doping ve sportu*“ označuje situaci, ve které dochází k porušení **antidopingových pravidel**.

čl. 2, odst. 3: „*Porušení antidopingových pravidel*“ ve sportu označuje jednu nebo více věcí z následujícího výčtu:

a) přítomnost zakázané látky nebo jejích metabolitů nebo

⁶³ Čl. 2 Mezinárodní úmluvy proti dopingům ve sportu, text dostupný z http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=31037&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html navštíveno dne 16.1.2009.

indikátorů ve vzorku získaném z těla sportovce;

b) použití nebo pokus o použití zakázané látky nebo zakázané metody;

c) odmítnutí nebo neumožnění odběru vzorku bez náležitého důvodu po oznámení učiněném na základě příslušných antidopingových pravidel nebo jiný způsob, jak se vyhnout odběru vzorku;

d) porušení příslušných podmínek týkajících se dostupnosti sportovce pro testování mimo soutěž, včetně neposkytnutí požadované informace o pobytu a zmeškání testů, které jsou vyžadovány odůvodněnými pravidly;

e) podvádění nebo pokus o podvádění v průběhu kterékoli části dopingové kontroly;

f) držení zakázaných látek a metod;

g) nelegální nakládání s jakoukoli zakázanou látkou nebo zakázanou metodou;

h) podávání nebo pokus o podání zakázané látky nebo zakázané metody jakémukoli sportovci nebo podporování, podněcování, napomáhání, navádění, zakrývání skutečnosti nebo jiná spoluvina, která je porušováním nebo pokusem o porušování antidopingových pravidel.

Použití definic v praxi. Vzhledem k tomu, že vlastní posuzování dopingových případů se provádí na národní úrovni podle Směrnice nebo na mezinárodní úrovni podle Kodexu, se dnes první, jednodušší definice v praxi nepoužívá.

Abychom mohli zodpovědět výše položené otázky, tedy rozhodnout, spadají-li potravinové doplňky či léčiva pod pojem doping, je nutno dále ozřejmit, co je to zakázaná látka a zakázaná metoda.

3. Zakázané látky a metody

WADA každoročně vydává zvláštní Seznam zakázaných látek a zakázaných metod dopingu (dále jen Seznam), v němž stanoví výčet zakázaných látek a metod. Tento Seznam pak tvoří přílohu Kodexu a dalších dokumentů, které na něj odkazují. Látka nebo metoda se na Seznam dostane, splní-li kriteria čl. 4.3. Kodexu. Pro zařazení je nutno splnit alespoň dvě z následujících tří kritérií:

- lékařský nebo jiný vědecký důkaz, farmakologický účinek nebo zkušenost, že látka nebo metoda má potenciál zvýšit sportovní výkon;

- lékařský nebo jiný vědecký důkaz, farmakologický účinek nebo zkušenost, že použití látky nebo metody představuje skutečné nebo potenciální riziko pro zdraví sportovce;

- rozhodnutí WADA, že použití látky nebo metody poškozují ideu ducha sportu, jak je popsána v úvodu Kodexu.

Dále Kodex stanoví, že se do Seznamu zahrne i látka nebo metoda, ač nespĺňuje výše uvedená kriteria, pokud „...existuje lékařský nebo jiný vědecký důkaz, farmakologický účinek nebo zkušenost, že látka nebo metoda může maskovat použití jiné zakázané látky nebo zakázané metody.“⁶⁴

Terapeutická výjimka. Tento systém zařazování látek a metod na Seznam nám dává odpověď na otázku, jestli potravinové doplňky a léčiva jsou dopingem či ne. V případě, že obsahují látku uvedenou v Seznamu, musí se sportovec vyvarovat jejich užití. Problém může nastat v případě, kdy sportovec trpí chorobou, například astmatem, kdy neefektivnější léčebné přípravky používané „běžnou populací“ obsahují zakázané látky. Aby se předešlo případům, kdy by sportovec z obavy před postihem z dopingu chorobu raději neléčil, byla zavedena možnost požádat o terapeutickou výjimku.⁶⁵

⁶⁴ Čl. 4.3.2. Světového antidopingového kodexu. Text dostupný z < http://www.wada-ama.org/rtecontent/document/code_v2009_En.pdf > navštíveno dne 16.1.2009.

⁶⁵ Čl. 4.4. Světového antidopingového kodexu. Text dostupný z < http://www.wada-ama.org/rtecontent/document/code_v2009_En.pdf > navštíveno dne 16.1.2009.

Jestliže by možnost žádat o terapeutickou výjimku neexistovala, celý systém antidopingových pravidel by tak vlastně vedl k popření jednoho ze svých cílů – k ochraně sportovcova zdraví. Nyní, je-li výjimka udělena, sportovec smí léčivo obsahující zakázanou látku použít.

Na udělování terapeutických výjimek by rozhodně nemělo být nahlíženo jako na možnost, jak obejít zákaz použití látek ze Seznamu. Žádost o udělení terapeutické výjimky, vypracování příloh této žádosti, jako jsou posudky či různé testy, stejně jako vlastní rozhodnutí o žádosti jsou administrativně i časově náročnými úkony. Komise, která o žádosti rozhoduje, se řídí kritérii vyjmenovanými v mezinárodních standardech pro udělování terapeutických výjimek.⁶⁶ Mimo jiné mezi tato kritéria patří i podmínka, že zdraví sportovce by se při odmítnutí zakázané látky nebo metody výrazně zhoršilo, že terapeutické použití zakázané látky sportovci nezpůsobí žádné zlepšení výkonu a že k použití zakázané látky nebo metody neexistuje žádná přijatelná terapeutická alternativa.⁶⁷

Druhy látek a metod. Seznam zakázaných látek a metod dopingu, jenž je přílohou Kodexu, dělíme na dvě části: na látky a metody zakázané stále, tedy během soutěže i mimo ní, a na látky a metody zakázané pouze v soutěži. Jejich níže uvedený přehled vychází z řazení a označování v Seznamu. U některých látek Seznam stanoví určité maximální množství, které je při nálezu tolerováno a vzorek moči či krve není označen za pozitivní.⁶⁸

Látkami a metodami zakázanými stále (během soutěže i mimo ni) jsou:

S1. Anabolické látky, mezi které patří například nandrolon, stanozolol nebo testosteron. Příjem těchto látek, nejúčinněji injekčně, zvyšuje nárůst svalové hmoty, způsobuje nárůst agresivity, ale i urychluje regeneraci organismu. Pro tyto vlastnosti jsou anabolika nejčastěji zneužívána kulturisty, vzpěrači, zápasníky, ale také

⁶⁶ O mezinárodních standardech a jejich statusu je pojednáno ve třetí kapitole pod bodem a. Světový antidopingový program.

⁶⁷ Čl. 4.0 Mezinárodních standard pro terapeutické výjimky [online]. Text dostupný z <http://www.antidoping.cz/kodex_ms_tv_htm> navštíveno dne 26. 3. 2009.

⁶⁸ Pyšný, Ladislav. *Doping: rizika zneužití*. Grada Publishing a.s., 2006, str. 14.

vytrvalostními sportovci.⁶⁹

S2. Hormony a příbuzné látky, jejichž typickými zástupci jsou erytropoetin, zvyšující počet červených krvinek a tím i množství transportovaného kyslíku do svalů, nebo růstový hormon působící nárůst tělesné výšky. Erytropoetin je často zneužíván zástupci vytrvaleckých sportů, jako jsou lyžaři a cyklisté. K zneužití růstového hormonu může dojít například u dospívajících, kteří se věnují kolektivním sportům, kde jsou zvýhodnění vyšší a mohutnější postavy, jako je basketbal, volejbal nebo hokej.⁷⁰

S3. Beta-2 agonisté. Mezi jejich ceněné vlastnosti patří působení na metabolismus tuků a snížení jejich množství v těle. Jejich zneužití si lze představit například v gymnastice.⁷¹

S4. Látky s antiestrogenní aktivitou mají v těle sportovce, zjednodušeně řečeno, narušit danou hormonální rovnováhu ve prospěch mužských pohlavních hormonů, způsobujících nárůst svalů a urychlujících regeneraci, na úkor ženských pohlavních hormonů, způsobujících nárůst tukové tkáně.⁷²

S5. Diuretika a ostatní maskovací látky. Diuretika způsobují změny ve vnitřní rovnováze organismu tím, že zvyšují množství a obsah vyloučené moči. Těto vlastnosti je využíváno ve sportech, kde je důležité dosažení určité tělesné hmotnosti. Diuretika mohou sloužit i jako maskovací látka jiné zakázané látky, protože mohou urychlit odstranění jejich stop z organismu.⁷³

M1. Zvyšování přenosu kyslíku. Účelem této metody je zvýšit množství přepraveného kyslíku krví zejména do svalů. Toho lze dosáhnout zvýšením počtu červených krvinek nebo zlepšením schopnosti krve přepravovat kyslík. Počet červených krvinek se zvyšuje krevním dopingem, tedy dodáním krve do těla sportovce před výkonem. Krev lze dodat třemi způsoby: vlastní krev dříve odebranou, dárcovu krev

⁶⁹ Tamtéž, str. 15.

⁷⁰ Tamtéž, str. 30.

⁷¹ Tamtéž, str. 44.

⁷² Tamtéž, str. 46.

⁷³ Tamtéž, str. 51.

nebo uměle vyrobený krevní produkt.⁷⁴

M2. Chemická nebo fyzikální manipulace, která spočívá buď v manipulaci s močí, jako je její záměna či ředění, nebo v nitrožilní infuzi. Infuze je povolena v případě, kdy je podána lékařem za účelem nezbytného lékařského ošetření^{75 76}.

M3. Genový doping je nový typ zakázané metody, která by měla spočívat v genové manipulaci s cílem zvýšit sportovní výkon. Jde o metodu, o které se hodně píše, ale zatím u jejího použití nebyl nikdo přistižen.⁷⁷

Látkami zakázanými pouze při soutěži jsou:

S6. Stimulancia jsou látky jako amfetaminy, efedrin nebo kokain, které stimulují centrální nervový systém a přinášejí tak snížené vnímání únavy, pocit nahromadění energie, euforie anebo zvýšeného sebevědomí. Do roku 2005 byl na Seznamu zařazen i kofein, který je dnes již sledován pouze pro statistické účely.⁷⁸⁷⁹

S7 Narkotika jsou látky tlumící bolest a Seznam obsahuje například morfium, metadon, ale i heroin. Jejich užitím závodník sice potlačí bolest a je schopen tak zvýšit svůj výkon, ale zároveň se tím zvyšuje i pravděpodobnost zhoršení stavu traumatu.⁸⁰

S8. Kanabinoidy. Do této skupiny látek patří produkty z konopí – marihuana a hašiš. Tyto látky jsou málokdy užívány pro zlepšení sportovního výkonu, nicméně do Seznamu byly zahrnuty, protože obdobně jako narkotika tlumí bolest a vedle toho

⁷⁴ Tamtéž, str. 56.

⁷⁵ Kontroverzní případ se stal na Mistrovství světa v atletice v Helsinkách v roce 2005, kdy lékař podal desetibojaři Romanu Šebrlemu mezi jednotlivými disciplínami nitrožilní infuzi s roztokem glukózy. Zejména skandinávští novináři reagovali velmi kriticky, nicméně IAAF nakonec přijala odůvodnění, že šlo o nezbytné lékařské ošetření, a medaile Romanu Šebrlemu zůstala. Případ také komentuje J. Hnízdil, kdy označuje atlety za „zdravější než zdravé“. V: Hnízdil, J. *Vstupte! s MUDr. Janem Hnízdilem* [online - video]. Český rozhlas Leonardo pořad Vstupte!. K zhlédnutí na <<http://www.rozhlas.cz/multimedia/videoplayer/?po=266232>> navštíveno 3. února 2009.

⁷⁶ Pyšný, Ladislav. *Doping: rizika zneužití*. Grada Publishing a.s., 2006, str. 60.

⁷⁷ Tamtéž, str. 60.

⁷⁸ Seznam dopingových látek pro rok 2009.

⁷⁹ Pyšný, Ladislav. *Doping: rizika zneužití*. Grada Publishing a.s., 2006, str. 61.

⁸⁰ Tamtéž, str. 70.

obdobně jako stimulancia mohou sportovci pomáhat zbavit se negativních vlivů okolí.⁸¹

S9. Glukokortikosteroidy jsou hormony, které řídí základní metabolické děje v těle, zjednodušeně jde o hospodaření s energií. Použití glukokortikosteroidů by mohlo vést k narušení tohoto hospodaření a jeho speciálního nastavení přímo na závod či zápas. Tyto hormony mají dále vliv na sílu imunitní reakce organismu. Mají například schopnost zabránit tvorbě hlenu a tím uvolnit dýchací cesty.⁸²

Výše uvedené látky a metody jsou zakázány ve všech sportech. Seznam dále uvádí i dva druhy látek, které jsou zakázány pouze v některých sportovních odvětvích, taktéž uvedených v Seznamu. Obě dvě látky jsou kontrolovány pouze během soutěže. Jedná se o:

P1. Alkohol. Seznam stanoví maximální povolené množství u sportů jako karate, automobilový sport, motocyklový sport nebo lukostřelba.⁸³

P2. Beta-blokátory jsou zakázány v akrobatickém lyžování, skocích na lyžích, ale i u šachů nebo automobilového sportu. Tyto látky zpomalují srdeční frekvenci a zbavují tak závodníka bušení srdce. Dále působí na centrální nervovou soustavu, odstraňují pocity úzkosti, stresu a neklidu a třes končetin. U střelby a lukostřelby jsou beta-blokátory zakázány stále.⁸⁴

Specifické látky. Seznam zakázaných látek a metod dále vymezuje a vyjmenovává takzvané specifické látky. Jde o látky, jejichž užitím sice dochází k porušení antidopingových pravidel, ale protože jsou obecně dostupné v běžných léčebných přípravcích, použije se v jejich případě mírnější trestání, ovšem to jen za předpokladu, že sportovec prokáže, že nezamýšlel látku použít pro zvýšení sportovního výkonu.⁸⁵ Až do 1. ledna 2009 existoval zvláštní seznam specifických látek, avšak od tohoto data, tedy od dne účinnosti přepracované verze Kodexu, se seznam specifických látek a tím i

⁸¹ Tamtéž, str. 72.

⁸² Tamtéž, str. 75.

⁸³ Tamtéž, str. 77.

⁸⁴ Tamtéž, str. 82.

⁸⁵ Čl. 10.3 Světového antidopingového kodexu. Text dostupný z < http://www.wada-ama.org/rtecontent/document/code_v2009_En.pdf > navštíveno dne 16.1.2009.

možnost mírnějšího trestání za jejich přítomnost v těle sportovce, rozšířil na všechny zakázané látky mimo skupinu S1 – anabolické látky a S2 – hormony a jim příbuzné látky.

Kapitola IV. Právní úprava dopingu

1. Mezinárodní úprava

Nad bojem proti dopingu v oblasti mezinárodní dnes bdí jediná nevládní organizace – WADA, ale z dřívějších dob zůstalo v platnosti i několik mezinárodních antidopingových úmluv a prohlášení od jiných nevládních i vládních mezinárodních organizací, pro které je oblast dopingu jen jednou z okruhu mnoha oblastí, kterými se zabývají. Nicméně většina těchto úmluv má charakter politického prohlášení, takže by nemělo docházet k rozporům mezi vlastními v praxi použitelnými pravidly.

a. Světový antidopingový program

Pod tímto názvem se ukrývá souhrn hlavních činností Světové antidopingové agentury (WADA), která je nadací švýcarského soukromého práva. Světový antidopingový program se skládá ze třech různých souborů dokumentů, přičemž první dva soubory musí subjekty účastníci se programu povinně přijmout, zatímco třetí soubor má jenom doporučující charakter. Program se skládá ze (i) Světového antidopingového kodexu (Kodex), (ii) Mezinárodních standardů a (iii) Modelů nejlepší praxe.⁸⁶

Kodex byl roku 2003 slavnostně představen a prohlášen za základní pramen boje proti dopingu na 2. Světové konferenci o sportovním dopingu konané v Kodani v roce 2003. K jeho znění se v závěrečném prohlášení konference, v Kodaňské deklaraci, přihlásili zástupci vlád, MOV, zástupci jednotlivých světových federací olympijských i neolympijských sportů, národních antidopingových organizací, ale i různých jiných mezinárodních organizací.⁸⁷ Účinnosti nabyl 1. ledna 2004. Na počátku roku 2009 se stala účinnou novelizovaná verze Kodexu, jež byla pozměněna na základě zkušeností

⁸⁶ WADA. *The World Anti-doping Program* [online]. Dostupné z <<http://www.wada-ama.org/en/dynamic.ch2?pageCategory.id=365>> navštíveno dne 18.4.2008.

⁸⁷ WADA. *What is the Code: Introduction* [online]. Dostupné z <<http://www.wada-ama.org/en/dynamic.ch2?pageCategory.id=267>> navštíveno dne 18.4.2008.

získaných během prvních třech let aplikace Kodexu.⁸⁸

Kodex sjednotil dosud odlišná pravidla jednotlivých sportovních federací a národních antidopingových organizací. Stanovil pravidla, podle kterých se látka nebo metoda zařazuje mezi zakázané, harmonizoval tresty ukládané za porušení antidopingových pravidel, ale také zavedl odvolací právo WADA k Rozhodčímu soudu pro sport proti rozhodnutím národních antidopingových organizací, které Kodex přijaly.⁸⁹

Kodex je členěn do několika částí, přičemž první a nejrozsáhlejší stanoví podrobná pravidla celé dopingové kontroly od výběru atleta, přes odběr vzorku, až po trestání, části následující pojednávají o vzdělávání a výzkumu v oblasti antidopingu, poslání a úkolech signatářů, vlád, sportovců a dalších osob a poslední část Kodexu stanoví zejména pravidla jeho přijetí a výkladu.

Národní antidopingové organizace, v České republice Antidopingový výbor ČR (dále jen AV ČR), jsou povinny vyjmenované části Kodexu implementovat beze změny jejich smyslu.⁹⁰ AV ČR tento požadavek splnil vydáním Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v ČR, ve které jsou požadované části přímo přeloženy z anglického znění Kodexu.

Mezinárodní standardy. Druhým pilířem Světového antidopingového programu jsou mezinárodní standardy. Jde o čtyři samostatné dokumenty, které musí signatář Kodexu vzít beze změn za své, protože jde o doplnění Kodexu, bez kterých by harmonizace antidopingových pravidel nebyla úplná.

Patří sem již výše zmíněný Seznam zakázaných látek a metod, který je každoročně znovu vydán k prvnímu dni kalendářního roku, aby bylo jasně určené, které látky a metody jsou zakázané a zamezilo se nedorozuměním ohledně doby vzniku a zániku

⁸⁸ WADA. *Questions & Answers: Code Review & Consultation* [online]. Dostupné z <http://www.wada-ama.org/rtecontent/document/OA_Code_Revisions_En.pdf> navštíveno dne 21.4.2008.

⁸⁹ *What is the Code:Introduction* [online]. Dostupné z <<http://www.wada-ama.org/en/dynamic.ch2?pageCategory.id=267>> navštíveno dne 18.4.2008.

⁹⁰ Čl 23.2. Světového antidopingového kodexu. Text dostupný z <http://www.wada-ama.org/rtecontent/document/code_v2009_En.pdf> navštíveno dne 16.1.2009.

zákazu používání určité látky nebo metody.⁹¹

Dále existují mezinárodní standardy pro vlastní průběh testování, tedy pro odběr vzorku a nakládání s ním, mezinárodní standardy pro laboratoře, které určují metody hodnocení vzorků a zajišťují tak stejná měřítka v laboratořích po celém světě, a konečně mezinárodní standardy pro udílení terapeutických výjimek, o kterých bylo pojednáno již výše. Nově od 1. ledna 2009 vešel v platnost mezinárodní standard pro ochranu soukromí a osobních údajů.

Modely nejlepší praxe. Třetí pilíř Světového antidopingového programu představuje soubor dokumentů, který provádí pravidla stanovená Kodexem. Tyto dokumenty, modelová pravidla, směrnice a vzorové formuláře, mají pouze doporučující charakter. Záleží na rozhodnutí antidopingových institucí jednotlivých států, zdali směrnici přijmou přímo v modelovém znění či pozměněnou, nicméně kreativita národních institucí je omezena závazným zněním samotného Kodexu a mezinárodních standardů.⁹²

b. Mezinárodní úmluva proti dopingů ve sportu

Přenos závazků. Mezinárodní úmluva proti dopingů ve sportu (dále jen úmluva UNESCO) přenáší závazky z boje proti dopingů z úrovně nevládní na úroveň vládní.⁹³ WADA je nevládní organizace, a tudíž její dokument, Světový antidopingový program, nemůže přímo vládám ukládat povinnosti. Aby tedy bylo možno efektivně prosazovat cíle WADA na vládní úrovni, byla na půdě mezivládní organizace UNESCO připravena Mezinárodní úmluva proti dopingů ve sportu. Dokument nabyl účinnosti 1. února 2007. Česká republika jej ratifikovala 30. dubna 2007.⁹⁴

Spojitosť s WADA. Úmluva je velice úzce svázána se Světovým antidopingovým

⁹¹ WADA. *International Standards: Prohibited List* [online]. Dostupné z <<http://www.wada-ama.org/en/dynamic.ch2?pageCategory.id=370>> navštíveno dne 21.4.2008.

⁹² WADA. *Models of Best Practice and Guidelines* [online]. Dostupné z <<http://www.wada-ama.org/en/dynamic.ch2?pageCategory.id=374>> navštíveno 22.4.2008.

⁹³ Nafziger, James A.R. *International Sports Law*. Transnational Publishers, Inc., 2004, 2nd Edition, str. 164.

⁹⁴ Mezinárodní úmluva byla zveřejněna pod č. 58/2007 Sb. m. s.

programem, má dvě přílohy, které jsou její nedílnou součástí⁹⁵, a to: Seznam zakázaných látek a metod a Mezinárodní standardy pro udělování terapeutických výjimek, a dále má úmluva tři dodatky, jež nejsou její součástí⁹⁶, avšak úmluva na ně odkazuje, jsou to: Kodex, Mezinárodní standardy pro laboratoře a Mezinárodní standardy pro testování. Všechny tyto přílohy a dodatky jsou výše zmíněné dokumenty vydávané WADA.

Důkaz zájmu WADA na tom, aby státy ratifikovali úmluvu UNESCO co nejdříve, nalezneme v čl. 22 Kodexu. Ten v šestém odstavci stanoví, že v případě, že stát tuto úmluvu neratifikuje do 1. ledna 2010, nebudou jeho kandidatury na pořádání olympijských her, mistrovství světa a podobných významných sportovních podniků brány v potaz. Budou-li i mezinárodní sportovní federace a MOV respektovat doporučení Kodexu neudělovat pořadatelství „hříšným“ státům bez ratifikace úmluvy UNESCO, půjde, vzhledem k tomu, že pořadatelství mezinárodních sportovních akcí je věcí prestižní, o poměrně zdařilý způsob, jak státy přimět k rychlému přijetí úmluvy.

Závazky z úmluvy pro Českou republiku. Na základě úmluvy UNESCO⁹⁷ je Česká republika povinna zabezpečit antidopingový program jako takový, poskytovat na jeho zajištění finanční prostředky, dále je povinna zabezpečit omezení dostupnosti látek a metod s dopingovými účinky, pomoci vytvořit a zavést etický kodex profesních komor, které by mohli mít co do činění s dopingem, a také zabezpečit činnost laboratoře dopingové kontroly.

Předkládací zpráva⁹⁸, kterou vláda předložila při schvalování úmluvy Parlamentem, uvádí dvě opatření legislativní úrovně, které provádění úmluvy UNESCO vyžaduje. Prvním opatřením je přijetí zákona o omezení dostupnosti látek a metod s dopingovými účinky. Zákon byl již připraven, ale Legislativní rada vlády doporučila zahrnout celou

⁹⁵ Čl. 4, odst. 3 Mezinárodní úmluvy proti dopingem ve sportu. Text dostupný z <
http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=31037&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html> navštíveno dne 16.1.2009.

⁹⁶ Čl. 4, odst. 2 Mezinárodní úmluvy proti dopingem ve sportu. Text dostupný z <
http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=31037&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html> navštíveno dne 16.1.2009.

⁹⁷ Zveřejněno pod č. 58/2007 ve Sb.m.s.

⁹⁸ Vláda ČR. *Předkládací zpráva pro Parlament* ze dne 21.6.2006 [nezveřejněno].

tuto problematiku do jedné ze skutkových podstat nového trestního zákoníku.⁹⁹ Druhým opatřením nutným k provedení úmluvy je přijetí novely zákona č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu, která by přenesla odpovědnost za činnost laboratoře dopingové kontroly z Ministerstva zdravotnictví na Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Novela zatím přijata nebyla.

Český překlad. Jak vyplývá ze zápisu z projednávání úmluvy ve Sněmovně, poslanci už tehdy upozorňovali na nedbalý překlad úmluvy do češtiny. Některé z nepřesností bohužel ve znění publikovaném ve Sbírce mezinárodních smluv zůstaly. Kupříkladu u znění antidopingových pravidel¹⁰⁰ vychází úmluva UNESCO i Směrnice ze shodného anglického originálu, avšak český překlad se liší, přičemž překlad Směrnice lze označit za zdařilejší.

c. Kodaňská deklarace

Kodaňská deklarace proti dopingů ve sportu je dokument přijatý v závěru Světové konference proti dopingů ve sportu, konané v roce 2003, Jde o politickou deklaraci, jejímž účelem bylo vyslovit uznání a podporu nově vznikající WADA, Kodexu a dále podpořit přijetí úmluvy UNESCO.¹⁰¹ Deklaraci, která státy nezavazuje k žádným konkrétním povinnostem, podepsalo k 7. prosinci 2007 192 států. Není bez zajímavosti, že úmluvu UNESCO, která státům povinnosti ukládá, prozatím ratifikovalo ke 12. říjnu 2007 pouze 66 států.¹⁰²

d. Evropská antidopingová úmluva

⁹⁹ Antidopingový Výbor ČR. *Bulletin AV ČR* z března 2008 [online]. Dostupné z <http://www.antidoping.cz/documents/bulletin/informacni_bulletin_0803.pdf> navštíveno dne 15.1.2009.

¹⁰⁰ Jde o čl.2, odst. 3, písm. f) Mezinárodní úmluvy proti dopingů ve sportu (české znění) a o čl.2, odst.6 Směrnice.

¹⁰¹ Čl. 2 Kodaňské deklarace. Text dostupný z <http://www.wada-ama.org/rtecontent/document/copenhagen_en.pdf> navštíveno dne 16.1.2009.

¹⁰² WADA. Summary Update on Word Anti.Doping Code: Governments progress to become a State Party to the UNESCO International Convention against Doping in Sport [online]. Dostupné z <http://www.wada-ama.org/rtecontent/document/Government_Update_Report_Copenhagen_Unesco_11_2007.pdf> navštíveno dne 15.1.2009.

Obecně. Evropská antidopingová úmluva¹⁰³ byla podepsána v roce 1989. Vznikla z iniciativy Rady Evropy. Jak je již poznamenáno výše, cílem úmluvy je harmonizace antidopingových pravidel jednotlivých států a sportovních federací. Na vytvoření orgánu, který by zastřešil a koordinoval boj proti dopingu, jako je dnes WADA, na konci osmdesátých let ještě neuzrál čas. Rada Evropy ovšem takovýto orgán ani vytvořit nezamýšlela, nýbrž pouze chtěla zharmonizovat základní pravidla boje proti dopingu.¹⁰⁴ Porovnáme-li úmluvu s téměř o dvacet let mladší úmluvou UNESCO, pak v úmluvě Rady Evropy vlastně nacházíme první generaci harmonizujících pravidel, která má ovšem, ač otevřena k podpisu i nečlenům Rady Evropy, pouze regionální charakter.

Úmluva strany zavazuje k vytvoření národního orgánu boje proti dopingu, k podpoře a prevenci boje proti dopingu, a to především výchovnými a informačními kampaněmi proti dopingu, ale také zefektivněním postupu proti dopujícím, a dále je po stranách úmluvy požadováno zajištění omezení dostupnosti zakázaných látek, vytvoření národního orgánu, který by spolupracoval se sportovními organizacemi všech stupňů včetně mezinárodního a k zřízení laboratoře dopingové kontroly na svém území.

Protokol. V roce 2004 vstoupil v platnost Dodatkový protokol k úmluvě, jež strany zavazuje k vzájemnému uznávání dopingových kontrol, k zajištění jejich souladu s mezinárodně uznávanými standardy, ale také k uznání oprávnění WADA provádět kontroly sportovců i mimo soutěže, a to jak na území jejich státu, tak i kdekoli jinde.

Česká republika. S úmluvou, ač podepsána podle článku 14, odst. 1 úmluvy, tedy bez výhrady ratifikace, i s Dodatkovým protokolem¹⁰⁵ Parlament ČR vyslovil souhlas a prezident republiky oba dva dokumenty ratifikoval v roce 2005.

e. Rozhodnutí Rozhodčího soudu pro sport

Ve výčtu pramenů upravujících oblast dopingů na mezinárodní úrovni nesmí chybět ani soubor rozhodnutí Rozhodčího soudu pro sport (CAS). Tento rozhodčí soud vydal

¹⁰³ Zveřejněna pod č. 57/2005 ve Sb.m.s.

¹⁰⁴ Rada Evropy. *The Anti-Doping Convention: an instrument of international co-operation* [online]. Dostupné z <http://www.coe.int/t/dg4/sport/Doping/convention_en.asp> navštíveno dne 15.1.2009.

¹⁰⁵ Zveřejněno pod č. 58/2005 ve Sb.m.s.

za 20 let své existence více jak 500 nálezů, které jsou uznávány jak Světovou antidopingovou agenturou (WADA), tak i národními soudy.¹⁰⁶ Podle článku 13 Kodexu má CAS dokonce výlučnou jurisdikci v rozhodování o opravných prostředcích ve všech sporech s mezinárodním rozměrem a v některých případech i ve sporech s národním rozměrem. Rozhodčí soud nicméně rozhodoval spory z oblasti dopingu již před vznikem WADA. Za dvacet let existence se mu podařilo nejen zaplnit některé mezery v právu, ale i rozvinout antidopingová pravidla ve funkční systém s mnoha teoreticky propracovanými konstrukcemi. Rozhodovací činnost CAS má na aplikaci dopingových pravidel na národní úrovni značný vliv, jehož důkazem jsou četné odkazy na judikaturu CAS v rozhodnutích Rozhodčí komise Českého olympijského výboru.

2. Úprava dopingu v evropském právu¹⁰⁷

Primární právo. Primární prameny evropského práva se dopingu, dokonce ani sportu, přímo prozatím nevěnují¹⁰⁸. V blízké budoucnosti by se tento stav mohl změnit. Lisabonská smlouva podepsaná dne 13. prosince 2007 obsahuje ustanovení, jímž by se právní úprava sportu měla v primárních pramenech evropského práva objevit, a tak by se sport stal jednou z oblastí v odpovědnosti EU.¹⁰⁹

Bílá kniha o sportu. Svůj zájem zabývat se sportem vyjádřila i Komise, a to vydáním Bílé knihy o sportu. Tento dokument se zabývá nejen sportem jako takovým, ale obsahuje i ustanovení týkající se přímo dopingu. Bílá kniha není právně závazná, jde o dokument mapující určitou oblast a měl by hrát roli určitého katalyzátoru širší debaty mapované oblasti a připravit tak půdu pro případný závazný právní předpis.¹¹⁰ Tato bílá

¹⁰⁶ Simma, Bruno. *The Court for Arbitration for Sport*. V: Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. *The Court of Arbitration for Sport 1984-2004*. T.M.C. Asser Press, Hague, 2006, str. 246.

¹⁰⁷ Pojmem evropské právo se rozumí svébytný systém práva zahrnující právo komunitární a právo unijní dle Tichý, L., Arnold, R., Svoboda, P., Zemánek, J., Král, R. *Evropské právo*. C.H.Beck, Praha, 2. vydání, str. VII.

¹⁰⁸ První zmínku o sportu v základních dokumentech EU ovšem nalezneme už v Amsterdamské smlouvě, ovšem pouze ve formě prohlášení v tzv. Závěrečném aktu smlouvy.

¹⁰⁹ Část třetí, hlava XII. budoucí Smlouvy o fungování EU (novelizovaná Smlouva o založení Evropského společenství) se nazývá „Všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport“ a její ustanovení vyjadřují obecnou podporu evropských hledisek sportu.

¹¹⁰ Definici pojmu Bílá kniha lze nalézt i ve slovníku EU, dostupném z http://europa.eu/scadplus/glossary/white_paper_en.htm navštíveno dne 8.7.2008.

kniha nemá ambice zavádět nový systém potírání dopingu, klade si za cíl do budoucna nalézt způsob, jak vhodně doplnit systém stávající. K dosažení tohoto cíle navrhuje zkoordinovat antidopingové politiky členský států a antidopingových výborů a posléze při jednání ve WADA, UNESCO či Radě Evropy vystupovat s jedním společným postojem.¹¹¹

3. Úprava v České republice

Bez komplexního zákona. Doping není v právním řádu České republiky, například na rozdíl od Itálie, komplexně upraven žádným zvláštním zákonem. Zákon o podpoře sportu¹¹² obsahuje několik zmínek týkajících se působnosti jednotlivých ministerstev v oblasti dopingu. Dále je tato problematika částečně upravena i v trestním zákoně¹¹³, kde je kriminalizováno podávání anabolických látek mládeži. Předpisem, který obsahuje samotná pravidla pro postup pro kontrolu a případný postih při dopingovém nálezu, je již výše zmíněná Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v České republice vydaná Antidopingovým výborem ČR.

Pravidla zákonná a sportovní. Uvedený výčet pravidel lze tedy rozdělit na dva druhy. Za prvé jde o pravidla obsažená v zákonech, která se vztahují na všechny osoby, pro něž tyto zákony platí. Za druhé jde o pravidla ve Směrnici, jenž se vztahuje na národní sportovní svazy¹¹⁴ a na jednotlivce, kteří jsou členy národního sportovního svazu nebo kteří se účastní v jakémkoliv postavení aktivit organizovaných, konaných, svolaných nebo schválených národním sportovním svazem.¹¹⁵ Tedy v prvním případě se omezený počet pravidel obsažený v zákonech vztahuje na všechny občany České

¹¹¹ Komise EU. *Commission Staff Working Document* [online]. Dostupný z <
http://ec.europa.eu/sport/white-paper/whitepaper104_en.htm#2_2> navštíveno dne 23.1.2009.

¹¹² Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu.

¹¹³ Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

¹¹⁴ Svaz je definován jako „[p]rávně, majetkové a organizačně samostatná a nezávislá sportovní organizace se sídlem na území České republiky, jejíž základním předmětem činnosti je provozování sportu, tělovýchovy nebo turistiky, jak pro vlastní členstvo, tak i pro neorganizovanou veřejnost, která je členem nebo je uznávána příslušnou mezinárodní federací.“ v Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v České republice vydané v roce 2009, str. 48. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹¹⁵ Čl. 1 Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

republiky¹¹⁶ a v určitých případech i na cizince, zatímco v druhém případě se komplexní úprava týká pouze sportovců účastnících se organizovaných soutěží, proto nazvěme první kategorii pravidel jako pravidla zákonná a druhou kategorii jako pravidla sportovní.

Zbylé řádky této podkapitoly se zabývají zákonnými pravidly, a to úpravou obsaženou v trestním zákoně nyní účinném, ale i v trestním zákoně nově připravovaném. Pravidla sportovní obsažená ve Směrnici budou podrobněji rozebrána v podkapitole následující.

Současný trestní zákon. Do trestního zákona číslo 140/1961 Sb. byl k 1. lednu 1994 novelou doplněn §218a trestný čin podávání anabolických látek mládeži¹¹⁷. Individuálním objektem tohoto trestného činu je zájem na ochraně zdraví a duševního rozvoje mládeže. Postihnout lze tedy pouze podání zakázaných látek osobám do osmnácti let. Dalším omezením této skutkové podstaty je postih výlučně za podání anabolik nebo jiných látek s anabolickým účinkem, tedy pouze jednoho druhu z celé množiny zakázaných látek. Toto přespříliš specifické vymezení skutkové podstaty nakonec vedlo k neživotnosti celého ustanovení.¹¹⁸

Budoucí trestní zákon. Nový trestní zákon, jenž by měl nabýt účinnosti k 1. lednu 2010, upravuje v § 288¹¹⁹ trestný čin výroby a jiného nakládání s látkami s hormonálním účinkem. Tento nově formulovaný trestný čin rozšířil v porovnání s nynější úpravou možnosti trestání. Za prvé se neomezuje pouze na mládež, ale jeho individuálním objektem je zájem na ochraně zdraví všech bez rozdílu věku. Dále je rozšířen výčet zakázaných látek a byl přidán i zákaz metod spočívajících ve zvyšování

¹¹⁶ Mimo výjimečné případy osob s imunitou.

¹¹⁷ §218a zákona č. 140/1961 Sb. zní: “Kdo opakovaně nebo ve větší míře podává osobě mladší než osmnáct let anabolika nebo jiné prostředky s anabolickým účinkem k jinému než léčebnému účelu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.“

¹¹⁸ Chromý, Jakub. Užívání anabolických látek mládeží (nejen) ve světle trestního práva. *Trestněprávní revue*. 2008, roč. 7., č. 7, s. 198.

¹¹⁹ § 288, odst. 1 nového trestního zákona zní: Kdo neoprávněně ve větším množství vyrobí, přechovává, doveze, vyveze, proveze, nabízí, prodá, jinému poskytne nebo podá látku s anabolickým nebo jiným hormonálním účinkem za jiným než léčebným účelem, nebo kdo vůči jinému použije metodu spočívající ve zvyšování přenosu kyslíku v lidském organismu nebo jinou metodu s dopingovým účinkem za jiným než léčebným účelem, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

přenosu kyslíku nebo jiných metod s dopingovým účinkem. V neposlední řadě se rovněž rozšířil počet trestaných činností souvisejících s dopingem. Nově se nebude trestat jenom podání dopingu, ale i jeho výroba, přechovávání, vývoz, dovoz, průvoz, nabízení, prodej a poskytnutí, čímž se rozšiřuje i množství subjektů, které je možno stíhat. Hrozba trestního stíhání se tak v budoucnu bude týkat nejen trenérů a lékařů, ale i prodejců, dovozců, samotných sportovců a dalších osob účastnících se na distribuci dopingu.

Výše uvedené změny způsobí, že za zakázané aktivity s vyjmenovanými látkami s dopingovým účinkem se bude trestat obdobně jako v případě měkkých drog.¹²⁰ Dalším úspěchem boje proti dopingu je nově i možnost alespoň částečně potírat doping v rekreačním sportu, kupříkladu v posilovnách, na který se sportovní pravidla AV ČR nevztahují.

4. Sportovní pravidla

AV ČR. Podle zákona o podpoře sportu je úkolem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky (dále MŠMT) vydat antidopingový program a dále organizovat a kontrolovat jeho uskutečňování.¹²¹ Pro naplnění tohoto úkolu ministerstvo zřídilo příspěvkovou organizaci – Antidopingový výbor České republiky. AV ČR je výhradní odborné pracoviště s celostátní působností pro oblast dopingu, které mimo jiné vydává Směrnici pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v České republice.¹²²

Směrnice se sama ve svých úvodních ustanoveních označuje spolu s pravidly soutěží, jimiž se ten který sport reguluje, jako souhrn sportovních pravidel, kterými se účastníci soutěží řídí a které akceptují jako podmínku své účasti ve sportu.¹²³ Tato

¹²⁰ Šťastný, Ondřej; Vaca, Jan. PŘEHLEDNĚ: Tucet hlavních novinek v trestním zákoníku [online]. *iDnes.cz*. Dostupné z < http://zpravy.idnes.cz/prehledne-tucet-hlavnich-novinek-v-trestnim-zakoniku-pfk-domaci.asp?c=A081112_085245_domaci_lpo > navštíveno 27. ledna 2009.

¹²¹ §3, odst. 1, písm. e) zák. č. 115/2001 Sb, o podpoře sportu.

¹²² Antidopingový výbor České republiky. *Mise a status*. [online]. Dostupné z < http://www.antidoping.cz/mise_a_status.htm > navštíveno dne 26. ledna 2009.

¹²³ Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v České republice vydané v roce 2009, str. 4. Text je dostupný z < <http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf> > navštíveno dne 27.ledna 2009.

pravidla, jak je již popsáno výše, podrobně stanoví osobní působnost Směrnice, definují, co je to doping, a popisují práva a povinnosti subjektů účastnících se kontroly a případného postihu při nálezu dopingu.

Seznam. Důležitou součástí Směrnice je Seznam zakázaných látek a zakázaných metod dopingu.¹²⁴ AV ČR nevydává svůj vlastní seznam zakázaných látek, ale pouze překládá do češtiny Seznam každoročně vydávaný WADA.

Testování. Přítomnost zakázané látky, jejího metabolitu nebo indikátoru v těle sportovce se zjišťuje testováním vzorků tělních tekutin, a to buď moče, anebo méně často i krve. Výběr testovaných sportovců probíhá jak podle jejich umístění v soutěži, tak i náhodně, ovšem povoleno je i tzv. cílené testování, kdy se výběr sportovců provádí nenáhodně.¹²⁵ Informace o tom, který sportovec byl vybrán k testování, se udržuje v tajnosti. Sportovec může být testován při soutěži nebo i mimo ni. Testování při soutěži podléhají všichni sportovci, kteří se soutěže účastní. Mimo soutěž mohou být testováni sportovci registrovaní ve sportovních svazech ČR.¹²⁶

Testování je zahájeno předáním výzvy k dopingové kontrole sportovci. Od tohoto okamžiku testovanému ubíhá šedesátiminutový interval, ve kterém se musí dostavit do místnosti dopingové kontroly.¹²⁷ Po celou tuto dobu je sportovec pod dohledem

¹²⁴ Čl.4 Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27.ledna 2009.

¹²⁵ Definice cíleného testování v: Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v České republice vydané v roce 2009, str. 40. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹²⁶ Čl. 5.1 a 5.2 Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹²⁷ K porušení dopingových pravidel může ovšem dojít ještě i před zahájením samotné dopingové kontroly. Rozhodčí komise Českého olympijského výboru se zabývala případem, kdy mělo dojít k mimosoutěžní dopingové kontrole několika kulturistů během schůze Svazu kulturistiky. Ovšem po té, co se kulturisté dozvěděli, že na ně za dveřmi čekají dopingoví komisaři, opustili budovu oknem. Disciplinární komise svazu kulturistiky věc ukončila tím, že ani nedošlo k zahájení dopingové kontroly. Avšak Rozhodčí komise Českého olympijského výboru po odvolání AV ČR toto rozhodnutí zrušilo a vrátilo Disciplinární komisi svazu kulturistiky zpět k projednání a rozhodnutí s tím, že k porušení antidopingového pravidla č. 2.3 Směrnice dojde nejen při nedostavení se k dopingové kontrole po předání výzvy, ale i v případě snahy vyhnout se odběru vzorku jiným způsobem. Text rozhodčího nálezu je pod č. 4/2006 přístupný z <<http://www.olympic.cz/index.php?sec=272>> navštíveno dne 28. ledna 2009.

dopingového komisaře nebo jeho asistenta a až do svého příchodu do místnosti dopingové kontroly nesmí močit.¹²⁸ Tato opatření mají testovanému znemožnit zmaření řádného průběhu dopingové kontroly, k čemuž může dojít vpravením si cizí moči do těla, nebo i jiným způsobem.¹²⁹

Jakmile je testovaný připraven, poskytne pod přímým dohledem dopingového komisaře, který musí být stejného pohlaví jako sportovec, alespoň 90 ml moči. Vzorek je poté rozdělen na části A a B. Má-li moč požadovanou hustotu, lahvičky A a B se zapečetí a odešlou na analýzu do akreditované laboratoře. V případě, že hustota moči nesplňuje požadavky, musí být proveden nový odběr. Komisař o průběhu kontroly sepíše protokol, do kterého má sportovec povinnost nahlásit veškeré léky a výživové doplňky, které užil v předchozích sedmi dnech před kontrolou.¹³⁰

Testování mimo soutěž. K testování mimo soutěž se přistoupilo, aby se zabránilo situaci, kdy sportovec dopuje v tréninkovém období a následně v období závodním, kdy by mohl být testován, abstinuje. Tento trik byl používán i některými českými sportovci v osmdesátých letech minulého století. Propracovaný systém dopování, nazvaný řízená regenerace, byl z ideologických důvodů podporován tehdejšími režimem. Vybraní sportovci dostávali zakázané látky, často anabolika, která jim i v nízkých dávkách podpořila nárůst svalové hmoty a hlavně urychlila regeneraci, takže byli v přípravném

¹²⁸ Čl. 5.10 Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z < <http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf> > navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹²⁹ Rozhodčí komise Českého olympijského výboru řešila případ sprintera, který byl vyzván k podstoupení dopingové kontroly během soutěže. Jelikož atlet po předání výzvy k dopingové kontrole čekal ještě jeden závod, byl mu hodinový interval pro dostavení se do místnosti dopingové kontroly prodloužen. Dopingový komisař sprintera sledoval po celé tři hodiny čekání a přípravy na další běh, kdy se atlet v hale rozvíčoval a postupně vypil asi dva litry tekutin. V jednu chvíli se atlet z haly vzdálil a podle tvrzení dopingového komisaře, který za ním vyběhl, se vymočil. K odběru moči pro účel dopingové kontroly došlo později. Ve vzorku moči bylo při analýze nalezeno podlimitní množství zakázané látky efedrin a atlet tudíž nemohl být potrestán podle pravidla č. 2.1 Směrnice, tedy za přítomnost zakázané látky v těle. Rozhodčí komise ovšem shledala, že se závodník snažil zmařit řádnou dopingovou kontrolu a zahladit stopy po použití zakázané látky. Sprinter byl potrestán zákazem závodní činnosti na dva roky za podvádění nebo pokus o podvádění během dopingové kontroly podle pravidla č. 2.5 Směrnice. Text rozhodčího nálezu je pod č. 2/2006 přístupný z <<http://www.olympic.cz/index.php?sec=272>> navštíveno dne 28. ledna 2009.

¹³⁰ Čl. 5.11 Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z < <http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf> > navštíveno dne 27. ledna 2009.

období schopni trénovat při objemově vyšší a intenzivnější fyzické zátěži. Před závodním obdobím se anabolika vysadila, čímž se sportovec očistil pro případnou dopingovou kontrolu, avšak síla, rychlost a vytrvalost získaná během přípravného období mu zůstaly.¹³¹

Testování mimo soutěž může proběhnout kdekoliv a kdykoliv, bez předchozího upozornění sportovce. Testování při soutěži i mimo ni probíhá dle stejných pravidel pouze s tím rozdílem, že v prvním případě komisař ví, kde se závodník vyskytuje, zatímco při testování mimo soutěž komisař musí závodníka vyhledat. Mimo soutěž může být sice testován jakýkoliv sportovec registrovaný ve sportovním svazu v ČR, avšak bylo by logisticky nerealizovatelné, aby dopingoví komisaři evidovali místo pobytu všech těchto sportovců, nebo jej dokonce sami vyhledávali, takže vznikla zvláštní kategorie sportovců, jejichž jméno, adresa, email a telefonický kontakt je uveden v takzvaném registru pro testování¹³² a kteří jsou subjektem testování mimo soutěž.¹³³

Sportovci, kteří byli národním svazem svého sportu podle kritérií AV ČR nahlášení do registru pro testování, jsou povinni čtvrtletně oznamovat AV ČR místa a časy svého pobytu, a to minimálně jeden šedesátiminutový interval denně v čase mezi 6:00 a 23:00.¹³⁴ V případě, že sportovec není dopingovým komisařem na uvedeném místě zastížen pro mimosoutěžní testování třikrát během osmnácti měsíců, poruší antidopingové pravidlo čl. 2.4 Směrnice (porušení příslušných požadavků týkajících se

¹³¹ Hnízdl, Jan, a spolupracovníci. *Doping aneb zákulisí vrcholového sportu*. Grada Publishing a.s., 2000, str. 25.

¹³² Registr pro testování je definován jako „[s]kupina sportovců nejvyšší úrovně, jejíž členy určuje každá Mezinárodní federace a národní antidopingová organizace, a kteří mohou být testováni při soutěži i mimo soutěž v rámci testovacího programu příslušné mezinárodní federace nebo národní antidopingové organizace. Každá mezinárodní federace bude vydávat seznam identifikující tyto sportovce zařazené do registru pro testování buď podle jména, nebo podle jasně definovaných, specifických kritérií.“ v Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009, str. 46. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹³³ Čl. 5.6.1 Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹³⁴ Čl. 5.6.2 Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

dostupnosti pro testování mimo soutěž)¹³⁵ a hrozí mu trest zákazu činnosti v rozsahu jeden až dva roky.¹³⁶

Analýza vzorků. Vzorky tělních tekutin testovaného analyzuje akreditovaná laboratoř anonymně. Laboratoř nejprve otestuje vzorek A a výsledek analýzy zašle exekutivě AV ČR.¹³⁷ V případě, že je výsledek testu negativní, AV ČR o tom vyrozumí svaz i sportovce. Je-li ve vzorku tělní tekutiny nalezena zakázaná látka, její metabolit nebo identifikátor, případně je-li prokázáno použití zakázané metody, výsledek testu je označen jako pozitivní a AV ČR musí rozhodnout, jestli došlo k porušení některého z antidopingových pravidel, a o výsledku svého rozhodnutí informovat testovaného, příslušný sportovní svaz, mezinárodní federaci¹³⁸ a WADA. V případě, že je shledáno porušení antidopingového pravidla, má sportovec právo požádat o analýzu vzorku B, která je provedena na jeho náklady. Jestliže je výsledek vzorku B negativní, bude výsledek celé dopingové kontroly považován za negativní.¹³⁹ V opačném případě dojde k potvrzení pozitivního nálezu.

Disciplinární řízení. Svaz,¹⁴⁰ konkrétně jeho disciplinární komise, má povinnost zahájit disciplinární řízení urychleně po obdržení zprávy o pozitivním dopingovém

¹³⁵ Čl. 5.6.3 Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z < <http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf> > navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹³⁶ Čl. 10.3.3 Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z < <http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf> > navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹³⁷ Exekutiva je definována jako „[s]ložka AV ČR pověřená rozhodováním o provedení dopingové kontroly a dalšími úkony dle této Směrnice a organizačního řádu AV ČR“ v Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009, str. 41. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹³⁸ Mezinárodní federace je definována jako „[m]ezinárodní nevládní organizace řídící jeden nebo více sportů na mezinárodní úrovni“ v Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009, str. 41. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹³⁹ Čl. 7.1 Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z < <http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf> > navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹⁴⁰ Čl. 8 Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z < <http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf> > navštíveno dne 27. ledna 2009.

nálezu.¹⁴¹ Dále je svaz povinen sportovci dočasně pozastavit závodní činnost. Stejně tak musí postupovat i v případě, že mu bylo od AV ČR doručeno oznámení o zjevném porušení antidopingového pravidla, které se netýká pozitivního nálezu.¹⁴² Předpokladem k zahájení disciplinárního řízení je tedy porušení alespoň jednoho z antidopingových pravidel tvořících definici dopingu. Osoba, proti které se řízení vede, nemusí být jen sportovec, protože některá antidopingová pravidla, jako je obchodování se zakázanou látkou či metodou nebo podání zakázané látky či aplikace zakázané metody sportovci, mohou být porušena i jinými osobami, například trenérem nebo lékařem sportovce.

Důkazní břemeno ohledně toho, že došlo k porušení antidopingového pravidla, nese AV ČR.¹⁴³ Čl. 3.1 Směrnice požaduje od AV ČR důkaz silnější „než pouhé prokázání pravděpodobnosti, avšak nižší než je důkaz nade vše pochybnost.“ Od ostatních osob obviněných z porušení antidopingových pravidel, postačuje, je-li důkaz poskytován, zpravidla pouze prokázání pravděpodobnosti.¹⁴⁴

Princip objektivní odpovědnosti. Antidopingová pravidla v Kodexu a tím i ve Směrnici stojí na principu objektivní odpovědnosti. „K tomu, aby došlo k porušení antidopingových pravidel, není nutné, aby sportovci byl prokazován úmysl, zavinění, nedbalost nebo vědomé užití.“¹⁴⁵ Aby AV ČR unesl své důkazní břemeno, pak zcela stačí, aby prokázal přítomnost zakázané látky, jejího metabolitu nebo indikátoru ve vzorku sportovce, případně aby prokázal, že sportovec použil či že se pokusil použít zakázanou látku nebo zakázanou metodu.

¹⁴¹ Čl. 7.2 Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z < <http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf> > navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹⁴² Čl. 7.1.10 Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z < <http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf> > navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹⁴³ Čl. 3.1 Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z < <http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf> > navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹⁴⁴ Čl. 3.1 Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z < <http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf> > navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹⁴⁵ Rozhodčího nález Rozhodčí komise Českého olympijského výboru č. 1/2006, bod 6.5. Přístupný z <<http://www.olympic.cz/index.php?sec=272>> navštíveno dne 28. ledna 2009.

Sankce. V případě, že disciplinární komise dojde k tomu, že bylo porušeno antidopingové pravidlo, uloží sankci zákazu činnosti. Takto lze potrestat nejen sportovce, ale i jinou osobu, která porušila antidopingová pravidla. Přísnost sankce se liší svou délkou podle závažnosti porušení, zpravidla však jeho délka začíná na dvou letech za první porušení (pouze při obchodování a podávání zakázaných látek a metod je minimální trest vyšší), v případě druhého porušení pravidel se navyšuje a, dojde-li k třetímu prohřešku, je až na výjimky udělován zákaz činnosti na doživotí.¹⁴⁶

Ve výjimečných případech Směrnice umožňuje použít mírnějších sankcí, ovšem v tomto případě se důkazní břemeno ohledně těchto výjimečných okolností přesouvá na sportovce.¹⁴⁷ Kupříkladu lze zákaz činnosti zkrátit, jestliže sportovec užije tzv. specifickou látku bez úmyslu zvýšit svůj sportovní výkon. Aby v daném případě opravdu došlo k užití mírnější sankce, musí sportovec nejprve dokázat, jak se daná látka do jeho těla dostala, a poté musí ještě komisi přesvědčit, že její užití nemělo vést k zvýšení sportovního výkonu. K zmírnění trestu nestačí tvrzení o nevědomosti požití zakázané látky či použití zakázané metody.¹⁴⁸

Porušení antidopingových pravidel má důsledky nejen pro jednotlivce, ale i pro svazy. V případě, že dopingové pravidlo poruší reprezentant ČR, je svaz také postihnout, a to sice snížením státní dotace.¹⁴⁹ Zejména v případě menších a méně komercializovaných sportů, závislých na podpoře státu, jsou svazy tímto pravidlem silně motivovány k potlačení dopingu ve svém sportu.

Odvolání. Proti rozhodnutí disciplinární komise svazu se lze odvolat, a to buď k Rozhodčí komisi Českého olympijského výboru (dále jen Rozhodčí komise ČOV), nebo přímo k Rozhodčímu soudu pro sport (CAS). V případě, že jde o sportovce

¹⁴⁶ Čl. 10 Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z < <http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf> > navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹⁴⁷ Rozhodčího nález Rozhodčí komise Českého olympijského výboru č. 1/2006, bod 6.6. Přístupný z <<http://www.olympic.cz/index.php?sec=272>> navštíveno dne 28. ledna 2009.

¹⁴⁸ Rozhodčí nález Rozhodčí komise Českého olympijského výboru č. 1/2006, bod 6.7. Přístupný z <<http://www.olympic.cz/index.php?sec=272>> navštíveno dne 28. ledna 2009.

¹⁴⁹ Čl. 12 Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z < <http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf> > navštíveno dne 27. ledna 2009.

mezinárodní úrovni¹⁵⁰ nebo o mezinárodní akci¹⁵¹, lze se odvolat pouze k CAS.¹⁵² V ostatních případech se odvolává podle stanov příslušného svazu a dále k Rozhodčí komisi Českého olympijského výboru.¹⁵³ Odvolání může podat sportovec nebo jiná osoba, jíž se napadené rozhodnutí týká, subjekt, který rozhodl v první instanci, a dále příslušná mezinárodní federace, AV ČR, Mezinárodní olympijský výbor nebo Český olympijský výbor, podle toho, jde-li o sportovce mezinárodní nebo národní úrovně, a také WADA,¹⁵⁴ jenž se smí vždy odvolat přímo k CAS, aniž by splnila podmínku vyčerpání všech interních opravných prostředků.¹⁵⁵

Rozhodnutí Rozhodčí komise ČOV o odvolání jsou konečná pro všechny s výjimkou některých případů, kdy se WADA a mezinárodní federace může proti druhoinstančnímu rozhodnutí odvolat dále k CAS,¹⁵⁶ a dále s výjimkou případů,¹⁵⁷ kdy by rozhodnutí bylo nezákonné nebo odporovalo stanovám ČOV.¹⁵⁸ Rozhodčí komise ČOV není oficiálně

¹⁵⁰ Sportovec mezinárodní úrovně je definován jako „[s]portovec, kterého jedna nebo více mezinárodních federací zařadí do registru pro testování mezinárodní federace.“ V Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009, str. 41. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹⁵¹ Mezinárodní akce je definována jako „[a]kce, kterou řídí Mezinárodní olympijský výbor, Mezinárodní paralympijský výbor, mezinárodní federace, organizátor významné akce nebo jiná mezinárodní sportovní organizace nebo akce, na kterou jedna z uvedených organizací jmenuje technické funkcionáře.“ V Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009, str. 41. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹⁵² Čl. 13.2.1 Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹⁵³ Čl. 13.2.2 Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹⁵⁴ Čl. 13.2.3 Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹⁵⁵ Čl. 13.1.1 Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹⁵⁶ Čl. 13.2.3 Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹⁵⁷ Čl. 13.8.3 Směrnice pro kontrolu a postih dopingů ve sportu v České republice vydané v roce 2009. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

¹⁵⁸ §15 zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Text § 15 s nadpisem Soudní ochrana zní: „(1) Považuje-li člen sdružení rozhodnutí některého z jeho orgánů, proti němuž již nelze podle stanov

vázána rozhodováním žádného jiného rozhodčího orgánu, avšak ve svých zveřejněných rozhodnutích se často řídí rozhodnutími CAS. Ve svém prvním zveřejněném rozhodnutí uvedla:

Jako východisko Komise přijala názor, že se bude řídit judikaturou Rozhodčího soudu pro sport v Lausanne [...], a to tím spíše, když podle článku 6 Statutu Českého olympijského výboru je tento Rozhodčí soud vlastně odvolací instancí ve vztahu k této Komisi.¹⁵⁹

podat opravný prostředek, za nezákonné nebo odporující stanovám, může do 30 dnů ode dne, kdy se o něm dozvěděl, nejpozději však do 6 měsíců od rozhodnutí požádat okresní soud o určení, zda je takové rozhodnutí v souladu se zákonem a stanovami. (2) Soud v řízení postupuje podle občanského soudního řádu.“ O tom, je-li rozhodnutí nezákonné, či odporuje-li stanovám, tedy rozhoduje civilní soud.

¹⁵⁹ Rozhodčí nález Rozhodčí komise ČOV č. 1/2002, čl. 5.2. Text rozhodčího nálezu je přístupný z <<http://www.olympic.cz/index.php?sec=272>> navštíveno dne 28. ledna 2009.

Kapitola V. Jak a proč upravit doping?

Struktura kapitoly. Z výkladu předchozí kapitoly je patrné, že Světová antidopingová agentura nastolila velice přísný režim boje proti doping. Tato přísnost pomohla agentuře vypěstovat mnoho odpůrců, kteří by rádi zavedli liberálnější režim. Existují tedy dvě cesty, jak lze doping v současnosti skutečně regulovat, první možností je stávající úprava WADA, založená na principu objektivní odpovědnosti, a vedle toho druhou možností je cesta podporovaná odpůrci stávajícího systému. Následující řádky kapitoly nejprve popíší oba dva myslitelné přístupy k úpravě antidopingových pravidel, a posléze se zaměří na vymezení hodnot chráněných antidopingovou úpravou.

1. Přístup nulové tolerance

Původ názvu. Jak je již poznamenáno výše, dnešní antidopingová právní úprava, tedy soubor pravidel vytvořený WADA, je založena na principu objektivní odpovědnosti. To znamená, že sportovec je odpovědný za jakýkoliv dopingový nález ve své tělní tekutině bez ohledu na to, zdali zakázanou látku či metodu užil úmyslně, z nedbalosti nebo přítomnost látky v těle byla způsobena jinak.¹⁶⁰ Jde o striktní přístup, který si pro svou tvrdost vůči sportovcům od jednoho ze svých odpůrců, Juliana Savulesca, vysloužil pojmenování přístup nulové tolerance.¹⁶¹

Možnost neuložení nebo zkrácení trestu. Název nulová tolerance není teoreticky zcela přesný, protože určitá minimální možnost tolerování pozitivního dopingového nálezu existuje. Sportovec se totiž může pokusit zkrátit délku zákazu činnosti opatřením důkazu o tom, že na pozitivním dopingovém nálezu nemá zavinění nebo že v případě specifických látek nezamýšlel jejich použitím zvyšovat svůj výkon. Ovšem, jak je patrné ze zveřejněných rozhodnutí Rozhodčí komise Českého olympijského výboru,

¹⁶⁰ Komentář k čl.2.1.1 Světového antidopingového kodexu. Text dostupný na str. 19 z <http://www.wada-ama.org/rtecontent/document/code_v2009_En.pdf> navštíveno dne 16. 1. 2009.

¹⁶¹ Savulescu, Julian. *Doping true to the spirit of sport* [online]. The Sydney Morning Herald, 8. srpna 2007. Text dostupný z <<http://www.smh.com.au/news/opinion/doping-true-to-the-spirit-of-sport/2007/08/07/1186252704241.html?page=fullpage#contentSwap1>> navštíveno 1. února 2009.

prokázání takovýchto skutečností je poměrně složité. Rozhodčí komise ČOV se zabývala několika případy, kdy sportovec žádal o zkrácení trestu, avšak ani jeden ze sportovců neunesl důkazní břemeno.¹⁶² Jak popsáno už výše, sportovec totiž musí nejprve prokázat, jak se látka do jeho těla dostala a následně i to, že si touto zakázanou látkou nezamýšlel vylepšit svůj výkon.

Tvrdość principu objektivní odpovědnosti. Je tedy patrné, že prakticky je možnost zkrácení trestu minimální. Toto se zdálo mnoha sportovcům a jejich právním zástupcům velice tvrdé a nespravedlivé a proto CAS několikrát rozhodoval o spravedlivosti principu objektivní odpovědnosti, který vlastně sportovce zbavuje možnosti se vyvinut.

Ospravedlnění principu objektivní odpovědnosti. V jednom ze svých nálezů panel CAS vyslovil, že sice na základě principu presumpce nevinny by ten, kdo někoho obviní (tedy sportovní federace či antidopingový výbor sportovce), by také měl poskytnout uspokojivý řetězec důkazů dosvědčující mimo jiné vinu obviněného na projednávaném činu, avšak že v případě boje proti dopingů takto nelze postupovat, protože kdyby federace měla sportovcům dokazovat úmysl nebo nedbalost, celý boj proti dopingů by ztratil smysl.¹⁶³ K tomuto závěru panel dospěl poté, co na jedné straně poměřoval zájmy federace v boji proti dopingů a na druhé straně zájmy sportovců na tom, aby nebyli trestáni bez zavinění, přičemž dospěl k závěru, že zájem federace na boji proti dopingů převládá, a to z toho důvodu, že k dopingů dochází pouze v osobní sféře sportovce, ve které je to on sám, kdo má kontrolu nad svým tělem, potravou či léky, a proto je ospravedlnitelné předpokládat, že sportovec úmyslně nebo alespoň z nedbalosti přijal zakázanou látku.¹⁶⁴

2. Medicínský přístup

Původ názvu. Proti přísnořti principu objektivní odpovědnosti a její takřka nulové

¹⁶² Rozhodčí nález Rozhodčí komise ČOV č. 2/2008, čl. 5.7. Text rozhodčího nálezů je přístupný z <<http://www.olympic.cz/index.php?sec=272>> navštívěno dne 28. ledna 2009.

¹⁶³ Oščütz, Frank. *Doping Cases before the CAS and the World Anti-Doping Code*. V Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. *The Court of Arbitration for Sport 1984-2004*. T.M.C. Asser Press, Hague, 2006, str. 253.

¹⁶⁴ Nafziger, James A.R. *International Sports Law*. Transnational Publishers, Inc., 2004, 2nd Edition, str. 158.

toleranci vůči nálezu dopingové látky ve vzorku sportovce vystoupilo mnoho odborníků. Rozsah a důvody kritiky stávajícího systému jsou různé, avšak v komentářích lze vysledovat posun od důrazu na testování přítomnosti zakázaných látek v těle sportovce na kontrolu zdravotního stavu sportovce a jeho způsobilosti k fyzickému a psychickému stresu, který při sportovním výkonu podstupuje. Z tohoto důvodu nazvěme tento přístup k dopingu jako přístup medicínský.

J. Hnízdil. V České republice je velkým odpůrcem principu objektivní odpovědnosti lékař Jan Hnízdil, který shledává celý systém postavený na trestání sportovců bez existence důkazu o jejich vině za nespravedlivý a diskriminující. Současný systém pokládá za neúčinný, protože se „za více než třicet let [...] nedokázal s dopingem účinně vypořádat,“ a dále tvrdí, že „se stále častěji používají látky, které nedokáží antidopingové laboratoře odhalit“. ¹⁶⁵ Trest zákazu závodní činnosti považuje za faktický zákaz výkonu zvoleného povolání a srovnává požadavky kladené na sportovce s požadavky kladenými na umělce, kdy jde vlastně v obou případech o zaměstnání, ale zatímco u sportovců jsou povzbuzující látky považovány za doping, u umělců jsou bez pozastavení tolerovány. Jako řešení současné situace vidí „určité uvolnění dopingu, kdy by se ponechalo na svobodné volbě plnoletého a poučeného sportovce, použije-li některou z [pozn. aut.: dnes] zakázaných látek“. A konečně, o vrcholovém sportu podotýká, že se již definitivně vzdalil myšlence o olympismu „a jeho hybnou silou se staly peníze, proto i k problematice dopingu je třeba přistupovat bez emocí, pragmaticky a se znalostí skutečného stavu věci.“ ¹⁶⁶

J. Savulescu. Dalším zastáncem medicínského přístupu je Julian Savulescu, lékař a profesor praktické etiky na Oxfordské univerzitě. Podle tohoto lékaře by se dnešní antidopingová pravidla měla zrušit, podpůrné látky a metody v bezpečném množství, povolit a důraz by se měl klást na kontrolu zdravotního stavu a kondice sportovců. Používání podpůrných látek nepovažuje za krok proti duchu sportu, ba právě naopak. Tvrdí, že člověk se svou schopností myslet, vyhodnocovat a rozhodovat se liší od zvířat.

¹⁶⁵ Hnízdil, Jan. V boji proti dopingu nelze ignorovat etické a právní normy. *Zdravotnictví a právo*, roč. 1998, č. 5, str. 16.

¹⁶⁶ Tamtéž.

A zatímco u zvířat je závod pouhým testem genetického potenciálu, u lidí by sport mohl být i testem celé osobnosti sportovce, tedy nejen genů, ale i jeho schopnosti činit rozhodnutí o tom, jak vylepšit svůj výkon.¹⁶⁷ Na podporu tohoto kontroverzního názoru poskytuje Savulescu mnoho argumentů, jejichž prostudování by mohlo posunout celé chápání věci do méně provokativní roviny.

Současnou antidopingovou úpravu reprezentovanou Kodexem označuje za nekonzistentní. Mezi zakázanými látkami dnes už chybí například kofein, protože byl shledán dostatečně bezpečným.¹⁶⁸¹⁶⁹ Kofein přitom může mít velký vliv na výkon vytrvalostního charakteru, poněvadž pomáhá nastartovat spalování tuků, což může mít za následek až dvacetiprocentní rozdíl ve výkonu. Další látkou, jež není zakázána, je kreatin, který dodává endogenní látky stejně jako například zakázaný erythropoetin. Kreatin může, v případě anaerobních aktivit prodloužit čas do vyčerpání až o deset procent. Dále nejsou zakázány některé techniky s povzbuzujícím účinkem. Patří mezi ně hypoxické stany a vysokohorský trénink. Při použití obou technik je tělo nuceno fungovat v prostředí s nižším množstvím kyslíku ve vzduchu, což má za následek, že ledviny jsou stimulovány k produkci erythropoetinu, čímž se zvětšuje množství červených krvinek, a nakonec je dosaženo stejného efektu jako při použití autotransfuze (krevního dopingu) nebo dodání erythropoetinu zvenčí. Seznamu zakázaných látek tedy některé látky s povzbuzujícím účinkem obsahuje a některé ne. Savulescu se proto táže: „Proč nepovolit i ostatní látky s povzbuzujícím účinkem, jsou-li dostatečně bezpečné?“¹⁷⁰

¹⁶⁷ Savulescu, J., Foddy, B. *Why We Should Allow Performance Enhancement in Sport* [online]. Text přístupný z <<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200607/cmselect/cmsstech/67/67we09.htm>> navštíveno dne 3. února 2009.

¹⁶⁸ Savulescu, J. *Doping in Sports – Here to Stay?* [online - video]. CBD:News Sunday ze dne 23. září 2007, 3:00-3:10. K zhlédnutí na <http://www.cbc.ca/sunday/2007/09/092307_7.html> navštíveno 3. února 2009.

¹⁶⁹ Vyškrtnutí kofeinu ze seznamu zakázaných látek komentoval i Jan Hnízdil, když řekl, že k vyškrtnutí ze seznamu došlo pravděpodobně z toho důvodu, že největším sponzorem olympijských her je výrobce nápoje na bázi kofeinu. V: Hnízdil, J. *Vstupte! s MUDr. Janem Hnízdilem* [online - video]. Český rozhlas Leonardo pořad Vstupte!, 4:40-5:02. K zhlédnutí na <<http://www.rozhlas.cz/multimedia/videoplayer/?po=266232>> navštíveno 3. února 2009.

¹⁷⁰ Savulescu, J., Foddy, B. *Why We Should Allow Performance Enhancement in Sport* [online]. Text

Savulescu dále, stejně jako Jan Hnízdl kritizuje skutečnost, že například betablokátory, mimo jiné tisíce třes rukou, jsou běžně užívány muzikanty a na jejich užití není nahlíženo jako na doping poškozující ducha a podstatu umění, nýbrž jako na způsob, jak dosáhnout lepšího a patřičného výkonu. Stejně tak se s Janem Hnízdem shoduje v konstatování, že některé způsoby dopingu jsou dnes takřka nezjistitelné. Jako příklad uvádí erythropoetin exogenního původu nebo genový doping.¹⁷¹ V případě erythropoetinu dnes existuje na padesát druhů od různých výrobců, takže se ve výsledku někdy sportovce podaří přistihnout a jindy ne. U genového dopingu je situace ještě složitější. Jednou z možností jeho aplikace je injekční podání přímo do svalu. Aby se takto použitý doping podařilo odkrýt, bylo by nutno sportovci provést biopsii svalu a posléze genovou analýzu takto získaného vzorku, což je poměrně velký zásah do těla. A proto je současná úprava označena za nefunkční.¹⁷²

Savulescu shledává stávající úpravu jako zbytečně riskantní. Kvůli tomu, že jsou povzbuzující látky zakázány, lze je získat jen na černém trhu bez zaručených informací o původu. U těchto látek je při výrobě preferována jejich nezjistitelnost nad bezpečností pro uživatele. V případě, že by byly látky s povzbuzujícím účinkem povoleny a jejich výroba stejně jako zdravotní stav sportovců kontrolována, sport by se stal bezpečnější. Povolení bezpečných podpůrných látek by sice neznamenalo absolutní odstranění nebezpečí, ale riziko ohrožení zdraví sportovců by bylo sníženo. Savulescu uzavírá, že společnost by se měla „více zajímat o zdraví sportovců a méně se znepokojovat nad tím, jestli některé biologické látky či metody zlepšují výkonnost nebo ne.“¹⁷³

Australská fotbalová liga. Pro zajímavost a srovnání lze zmínit i antidopingovou

přístupný z

<<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200607/cmselect/cmsctech/67/67we09.htm>>

navštíveno dne 3. února 2009.

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² Savulescu, J. *Professor Julian Savulescu* [online – MP3]. ABC 1: Enough Rope with Andrew Denton. Text, MP3 a video dostupné z <<http://www.abc.net.au/tv/enoughrope/transcripts/s2374638.htm>> navštíveno 3. února 2009.

¹⁷³ Savulescu, J., Foddy, B. *Why We Should Allow Performance Enhancement in Sport* [online]. Text přístupný z

<<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200607/cmselect/cmsctech/67/67we09.htm>>

navštíveno dne 3. února 2009.

politiku zavedenou v Australské fotbalové lize (dále jen AFL). Hráči této soutěže jsou subjektem dokonce dvou souborů pravidel o zakázaných látkách. Prvním je Antidopingový kodex, který na základě požadavků WADA a jejího Kodexu obsahuje pravidla týkající se látek s povzbuzujícím účinkem. Na základě tohoto Antidopingového kodexu jsou hráči testováni na přítomnost zakázaných látek ze Seznamu jak během soutěže, tak i mimo ni. V tomto Antidopingovém kodexu je stejně jako v Kodexu WADA uplatněn přístup nulové tolerance. Druhým předpisem je tzv. Postup proti ilegálním látkám, který je naopak postaven na medicínském přístupu.¹⁷⁴

Účelem druhého předpisu je testovat hráče na přítomnost ilegálních látek, tedy omamných, psychotropních látek a jiných jedů, které by hráči mohli užívat ve svém volném čase nikoliv pro vylepšení svého výkonu, ale takzvaně pro zábavu. Těmito látkami jsou typicky stimulancia, narkotika a kanabinoidy, tedy skupiny S6, S7 a S8 ze Seznamu zakázaných látek a metod. Všechny tři skupiny jsou podle pravidel WADA (a tím i podle Antidopingového kodexu AFL) zjišťovány pouze při soutěži, takže podle Postupu proti ilegálním látkám, který se aplikuje pouze mimo soutěž, jsou hráči testováni navíc nad rámec nutného režimu WADA.¹⁷⁵

Výkon celého testování včetně ukládání trestů je v působnosti vedení AFL. A právě oblast trestání je místem, kde se projevuje medicínský přístup. V případě, že vzorek prokáže použití některé ilegální látky, je hráč povinen konzultovat svůj problém s odborníky a dovzdělat se v oblasti drogové problematiky. V případě druhého prohřešku následují další konzultace a navíc pozastavení činnosti na šest zápasů. V případě třetího prohřešku je hráči pozastavena činnost až na osmnáct zápasů, je povinen zaplatit pokutu 5000 AUD, a navíc je jeho případ zveřejněn.¹⁷⁶

Právě toto odkrývání jmen provinilců veřejnosti až po třetím prohřešku přineslo celému Postupu proti ilegálním látkám vlnu kritiky. Nicméně vedení AFL na tyto

¹⁷⁴ Australská fotbalová liga. *AFL Players Say 'No' to Drugs* [online], str. 3. Text přístupný z <http://www.afl.com.au/Portals/0/afl_docs/AFLPlayersSayNoToDrugs.pdf> navštíveno dne 4. února 2009.

¹⁷⁵ Tamtéž, str. 6.

¹⁷⁶ Tamtéž, str. 7.

námítky reagovalo vysvětlením, že je to právě medicínský přístup, tedy utajení jména při prvním a druhém prohřešku, poskytnuté konzultace a nabídnutá léčba, co umožňuje hráči zbavit se problému s ilegálními látkami anonymně a v klidu dříve, než se na něj obrátí prostřednictvím sdělovacích prostředků pozornost celé veřejnosti a učiní tak hráčův boj se závislostí mnohem složitější.¹⁷⁷

3. Chráněné hodnoty

Antidopingová úprava omezuje sportovce v užívání podpůrných látek. Každé takové omezení by mělo být ospravedlněno ochranou určitých zájmů, jejichž důležitost převažuje nad důležitostí omezené svobody. Mezi nejčastěji uváděné hodnoty chráněné antidopingovými pravidly patří: zdraví sportovce, spravedlnost soutěže a dobrá pověst sportu.

a. Zdraví sportovce

Pohled přístupu nulové tolerance. Přinesou-li sdělovací prostředky zprávu o smrti mladého sportovce, jemuž selhalo srdce, vždy je jako jeden z možných důvodů tohoto selhání zmíněn doping a nanovo se otevře debata o tom, jak užívání zakázaných látek lépe kontrolovat, a jak zabránit opakování podobných nešťastných událostí.

Zdraví, jako hodnota chráněná antidopingovými pravidly, není ovšem zmiňováno jenom v souvislosti s aktivními sportovci, ale i s těmi, kteří jsou již několik let ve sportovním důchodu. Nedávno ukázal případ vzpěrače Zaremby, že negativní dopad dopingu na zdraví se může projevit i později po skončení kariéry a z bývalého sportovce udělat invalidu. Zaremba je dnes v invalidním důchodu a tvrdí, že má dnes z dopingu „zničená kolena, játra a ledviny“.¹⁷⁸

Také v případě atletky Florence Griffith-Joyner se má za to, že to byl doping užívaný

¹⁷⁷ Vikky, L. Naming and Shaming [online]. *The Age*, Education Resource Centre. Text přístupný z <<http://www.education.theage.com.au/pagedetail.asp?intpageid=1631&strsection=students&intsectionid=0>> navštíveno dne 4. února 2009.

¹⁷⁸ Šťastný, Ondřej. Olympijský vítěz Zaremba obvinil trenéra [online]. *iDnes.cz*, 15. srpna 2006. Text dostupný z <http://sport.idnes.cz/olympijsky-vitez-zaremba-obvinil-trenera-fij-/sporty.asp?c=A060815_212358_sporty_ot> navštíveno 5. února 2009.

během aktivní sportovní kariéry, který stál za jejím předčasným úmrtím v osmatřiceti letech. Griffith–Joyner se udusila ve spánku, když dostala epileptický záchvat. Tato sprinterka je dodnes držitelkou světových rekordů v bězích na 100 m a 200 m, kterých dosáhla po nenadálém výrazném zlepšení v roce 1988 a ke kterým se současné atletky ani nepřibližují.¹⁷⁹

Doping tedy může poškodit zdraví sportovce okamžitě, kdy například dojde po špatném dávkování erythropoetinu k přílišnému navýšení počtu červených krvinek a poté k selhání srdce závodníka kvůli přílišnému přetížení, anebo může způsobit nevratné změny, které se projeví až po mnoha letech, kdy už sportovec dávno doping ne užívá. Antidopingová pravidla tak vlastně nechrání jenom sportovcovo zdraví, ale i spoří budoucí veřejné prostředky na péči o bývalé sportovce – invalidy.

Pohled medicínského přístupu. Odpůrci WADA s ochranou zdraví, jakožto argumentem pro zákaz dopingu nesouhlasí a označují jej za paternalistický.¹⁸⁰ Táhá se, z jakého důvodu by se společnost měla starat o zdraví sportovců, když sport, kterého se dobrovolně účastní, je sám o sobě velmi riskantní aktivitou, a dále, proč společnost zakazuje použití dopingu, když není zakázán alkohol a tabák, který je také nezdravý a jehož následkem umírá velký počet lidí. Argument o ochraně zdraví tak označují za minimálně morálně pochybný.¹⁸¹

Věc ještě podrobněji rozvádí J. Savulescu. Vrcholový sport označuje za riskantní aktivitu. Uvádí, že týmy o čtyřiceti hráčích v již zmíněné Australské fotbalové lize vykazují průměrně čtyřicet zranění za rok. Tedy průměrně jedno zranění na jednoho hráče ročně. Co více, mezi lety 1990 a 1999 bylo v lize zaznamenáno čtrnáct úmrtí, jež měla většinou původ v kolizi mezi hráči.¹⁸²

¹⁷⁹ Slater, Matt. Records 'hurts' Woman's Athletics [online]. *BBC Sport*, 25. září 2008. Text přístupný z <<http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/athletics/7636367.stm>> navštíveno dne 5. února 2009.

¹⁸⁰ Houlihan, Barie. *Dying to Win*. Council of Europe Publishing, Strasbourg 2002, 2nd edition, str. 132.

¹⁸¹ Buti, Antonio, Fridman, Saul. *Drugs, Sport and the Law*. Adelaide: Scribblers Publishing, 2001, str. 30, pozn. pod čarou č. 7.

¹⁸² Savulescu, J., Foddy, B. *Why We Should Allow Performance Enhancement in Sport* [online]. Text přístupný z <<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200607/cmselect/cmsctech/67/67we09.htm>>

Avšak zdravotní rizika hrozí hráčům i v jiných než kontaktních sportech. V některých sportech jako jsou skoky na lyžích nebo sumó je předpokladem k úspěchu nízká nebo naopak vysoká váha. V dalších sportech, jako je jezdectví na koni, jsou stanoveny váhové limity, anebo je kladen velký důraz na křivky těla, jako například v gymnastice. Všechny tyto požadavky ohledně váhy pobízí sportovce ke změně zdravých stravovacích návyků, které v některých případech vedou až ke k poruchám stravování či dokonce celého metabolismu.¹⁸³

Dalším nebezpečím, kterému je vrcholový sportovec vystaven, je zvýšená možnost nákazy. Ač rekreační sport má na imunitu člověka kladný vliv, v případě vrcholové úrovně je tento efekt vzhledem k velké intenzitě zatížení organismu opačný, a je-li takto trénující sportovec navíc ve stresu či přetrénován, jeho imunita se sníží a riziko, že bude nakažen, je velmi vysoké.¹⁸⁴

Na základě výčtu výše uvedených fakt J. Savulescu shledává, že vrcholový sport je nebezpečná aktivita, navíc podstupovaná dobrovolně. Dále poznamenává, že ač je obtížné odhadnout počet mrtvých v důsledku užívání anabolických steroidů ročně, číslo nebude vyšší, než počet úmrtí způsobených jenom v kontaktních sportech. Z těchto důvodů považuje zákaz podpůrných látek z důvodu ochrany zdraví za nekonzistentní a konstatuje, že společnost by si namísto otázky „Kde je původ tohoto nebezpečí?“ měla klást otázku „Jak velkému riziku lze sportovce vystavit?“¹⁸⁵

b. Spravedlnost soutěže

Fair play je jedním ze sousloví, které přejal každodenní slovník z toho sportovního. Dodržování férového jednání, tedy čestného jednání podle pravidel, má zajistit spravedlivou soutěž, ve které mají všichni stejné podmínky. Spravedlnost je základní podmínkou pro konání soutěže vůbec. Tomu odpovídá i úvodní ustanovení Kodexu, které prohlašuje, že účelem Kodexu a celého antidopingového hnutí je vedle ochrany

navštíveno dne 3. února 2009.

¹⁸³ Tamtéž.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ Tamtéž.

zdraví právě ochrana sportovcova základního práva na účast ve spravedlivé a rovné soutěži.¹⁸⁶ Na rovnost v soutěži lze nahlížet z různých úhlů, a to buď z pohledu závodníka anebo z pohledu celé soutěže.

Z pohledu závodníka. Jednou z podmínek pro zanesení podpůrné látky do Seznamu zakázaných látek a metod je důkaz o tom, že látka nebo metoda má potenciál zvýšit sportovní výkon.¹⁸⁷ Tedy nahlíženo skrze přístup nulové tolerance, užití takovéto látky či metody by mohlo narušit rovnost sportovců v soutěži, a je proto zakázáno.

Naproti tomu J. Savulescu, stoupenec medicínského přístupu, označuje současnou úpravu jako zvýhodňující dopující sportovce a tvrdí, že v případě povolení použití těch látek a metod, které jsou bezpečné, by podvádění bylo znemožněno, protože by podpůrné látky mohli používat všichni sportovci. Připouští, že by se i tak pravděpodobně našla skupina závodníků, kteří by používali i nebezpečné a nadále zakázané podpůrné látky a úplné rovnosti by tak nebylo dosaženo, avšak konstatuje, že by se alespoň zmenšil dnešní rozdíl mezi čestnými sportovci a podvodníky.¹⁸⁸

Savulescu vůbec nahlíží na rovnost mezi závodníky (a tím i na spravedlnost soutěže) jinak než tvůrci Kodexu. Dnes, kdy jsou podpůrné látky zakázány, jsou podle Savulesca ve výhodě sportovci s lepšími geny. Například sportovci, kterým příroda nadělila přirozeně větší počet červených krvinek. Za předpokladu, že by byly povoleny bezpečné podpůrné látky, v tomto případě EPO, geneticky znevýhodnění sportovci by se dostali na úroveň těch zvýhodněných, tedy množství červených krvinek by mohli mít všichni nejvýše rovno stanovené hranici, která by ještě zaručovala bezpečné absolvování závodu¹⁸⁹, a tím by vlastně teprve nastala opravdová rovnost, kdy by se v soutěži

¹⁸⁶ Světový antidopingový kodex, str. 11. Text dostupný z < http://www.wada-ama.org/rtecontent/document/code_v2009_En.pdf > navštíveno dne 16. 1. 2009.

¹⁸⁷ Čl. 4.3. Světového antidopingového kodexu. Text dostupný z < http://www.wada-ama.org/rtecontent/document/code_v2009_En.pdf > navštíveno dne 16. 1. 2009.

¹⁸⁸ Savulescu, J., Foddy, B. Why We Should Allow Performance Enhancement in Sport [online]. Text přístupný z <<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200607/cmsselect/cmsstech/67/67we09.htm>> navštíveno dne 3. února 2009.

¹⁸⁹ Limit nejvyššího možného obsahu červených krvinek v krvi má stanoven např. Mezinárodní cyklistická federace na 50%. V případě, že jej sportovec překročí, není připuštěn k závodu. V: Savulescu, J. How to Win a War on Drugs in Sport [online]. *Practical Ethics News*, 25. července 2008.

poměrovalo, kdo se na ni lépe připravil.¹⁹⁰

Je tedy otázkou, kde je vlastně ona rovnost, při jejímž dosažení lze soutěž prohlásit za dostatečně spravedlivou, zdali je to ta genetická, jak navrhuje J. Savulescu, anebo rovnost ochraňovaná Kodexem, která by měla nastat v případě, že by žádný sportovec neužil zakázanou podpůrnou látku.

Z pohledu soutěže jako takové, je taktéž výhodné, aby mezi výkony sportovců nevznikaly velké rozdíly. Sport se dnes pro mnohé stal zaměstnáním a různé ligy, soutěže a závody fungují často jako prosperující obchodní společnosti, jejichž cílem je zisk. A aby taková společnost generovala co největší zisk, je třeba, aby výsledek soutěže, závodu nebo ligy byl nepředvídatelný, protože to je to, co přitahuje fanoušky, zájem médií a tím i zájem sponzorů.¹⁹¹

Vedle různých systémů draftování hráčů, je i zákaz podpůrných prostředků jedním z prostředků, které mají zajistit vyrovnanost týmů v soutěži, a tak zvýšit i jejich nepředvídatelnost a konečně i výnosnost. Je ovšem otázkou, jestli by Savulescova genetická rovnost v tomto případě nebyla ještě přínosnější.

c. Dobrá pověst sportu

Dobrá pověst sportu je dalším objektem ochrany antidopingových pravidel. Důvody, proč by sport měl mít dobrou pověst, jsou nejméně dva. Prvním je zájem sportu na tom, aby si udržel své sponzory a druhým důvodem je jeho důležitá role ve výchově dětí a mládeže.

Dobré jméno. Dobří sportovci vždy přitahovali pozornost veřejnosti. Dnes, kdy je sport profesionalizován a z velké části postaven na příspěvcích od sponzorů, to platí dvojnásob, ti nejlepší závodníci jsou k vidění nejen na hřišti, ale i ve všemožných

Text dostupný z <<http://www.practicaethicsnews.com/practicaethics/2008/07/how-to-win-the.html#more>> navštíveno 8. února 2009.

¹⁹⁰ Savulescu, J., Foddy, B., Clayton, M. Why we should allow performance enhancing drugs in sport. *British Journal of Sports Medicine*. 2004, roč. 38, str. 668.

¹⁹¹ Dabscheck, B., Opie, H. Legal Regulation of Labour Sporting Markets. *Australian Journal of Labour Law*. 2003, roč. 16, č. 3, str. 261.

situacích při propagaci svých sponzorů a stávají se tak známými i pro jedince, mezi jejichž vášně sport nepatří. Tento fakt způsobuje, že jednání sportovců a tím potažmo celého sportu je podrobena důslednému zájmu veřejnosti.

Jakékoliv negativně vnímané jednání sportovce tak může vést odsouzení, ztrátě zájmu médií o sport jako takový, a tím i k úbytku sponzorů. Příkladem může být Tour de France v roce 2007, kdy po té, co bylo zveřejněno, že jeden z německých závodníků měl pozitivní test na testosteron, dvě německé televize splnily svůj slib a okamžitě přestaly přenosy z toho závodu vysílat a jedny francouzské noviny na své titulní straně vystavily Tour parte.¹⁹² Tato reakce měla vliv i na sponzory, kdy se někteří z nich rozhodli ukončit spolupráci s dopingem dotčenými stáji.¹⁹³

Diváci, obdobně jako sponzoři, tehdy nereagovali jednotně. Když se v německé televizi namísto přenosu cyklistiky objevil přírodovědný seriál, někteří proti televiznímu paternalismu protestovali.¹⁹⁴ Ovšem jsou i případy, kdy dopingové skandály vedly k zmenšení zájmu o daný sport. Tento posun ve sledovanosti se projevil v USA ve sportech pověstných širokou sázkařskou základnou. Zde se pravděpodobně projevila obava z nepředvídatelnosti výsledků soutěže, a tak zájem o sport ochabl.¹⁹⁵

Výchova dětí. Je-li dnes pozornost veřejnosti obrácena ke sportovním hvězdám, pak to o dětské pozornosti platí dvojnásob. Děti a mládež si během svého vývoje hledají vzory, které by mohly následovat a napodobovat, a proto je jedním ze silných impulsů pro přísné stíhání dopingu je obava, že by pro ně mohl být dopující sportovec špatným příkladem.

Ovšem tento posledně uváděný argument je mnohými zatracován. Barrie Houlihan

¹⁹² Hanzlík, Jan. Tour de Doping... zkáza závodu? [online]. *iDnes.cz*, 28. července 2007. Text dostupný z < http://sport.idnes.cz/tour-de-doping-zkaza-zavodu-df9-/sporty.asp?c=A070728_100247_sporty_no > navštíveno dne 10. února 2009.

¹⁹³ Hudema, Marek. Škoda Auto bude Tour sponzorovat dál [online]. *HN.iHNED.cz*, 27. července 2007. Text dostupný z < http://finweb.ihned.cz/c4-10076470-21699170-P01200_d-skoda-auto-bude-sponzorovat-tour-dal > navštíveno dne 10. února 2009.

¹⁹⁴ Hanzlík, Jan. Tour de Doping... zkáza závodu? [online]. *iDnes.cz*, 28. července 2007. Text dostupný z < http://sport.idnes.cz/tour-de-doping-zkaza-zavodu-df9-/sporty.asp?c=A070728_100247_sporty_no > navštíveno dne 10. února 2009.

¹⁹⁵ Buti, Antonio, Fridman, Saul. *Drugs, Sport and the Law*. Adelaide: Scribblers Publishing, 2001, str. 60.

zpochybnil vliv sportovců na výchovu dětí vůbec. Tvrdí, že neexistuje žádný přesvědčivý důkaz, který by potvrdil, že dopující sportovci mají na děti negativní vliv. A navíc zodpovědnost na výchově dětí nesou rodiče a učitelé a vliv na ni mohou mít vedle sportovců i umělci, jejichž přístup k některým povzbuzujícím látkám je leckdy více než liberální.¹⁹⁶

Obdobně reaguje i J. Savulescu. Na obavu ředitele WADA Dicka Pounda z toho, že případné povolení dopingu by na děti mělo neblahý účinek, reaguje konstatováním, že dnešní neúčinná antidopingová úprava dětem umožňuje denně vidět sportovce, jak podvádějí a riskují své zdraví užíváním nebezpečných látek. Naopak, v případě, že by bezpečné podpůrné látky byly povoleny, zpráva, kterou by sportovci dětem vyslali, by zněla: „Zlepšování vašich schopností je v pořádku. Podvádění je špatné. Vaše zdraví je důležité.“¹⁹⁷

¹⁹⁶ Houlihan, Barie. *Dying to Win*. Council of Europe Publishing, Strasbourg 2002, 2nd edition, str. 135.

¹⁹⁷ Savulescu, Julian. *Doping true to the spirit of sport* [online]. The Sydney Morning Herald, 8. srpna 2007. Text dostupný z < <http://www.smh.com.au/news/opinion/doping-true-to-the-spirit-of-sport/2007/08/07/1186252704241.html?page=fullpage#contentSwap1> > navštíveno 1. února 2009.

Kapitola VI. Závěrečná kapitola

Shrnutí problému. Sportovec z úvodního příběhu se cítí jako obětní beránek boje za čistotu sportu a táže se, zdali nejsou dnešní antidopingová pravidla příliš přísná a nebylo by možno doping upravit i jinak. V první kapitole bylo konstatováno, že existují tři možné způsoby úpravy dopingové problematiky, přičemž jeden z nich, úplná neexistence antidopingových pravidel, byl hned v počátku vyloučen pro svou nerealizovatelnost v současných podmínkách. Proto předcházející kapitola rozebrala pouze dva myslitelné způsoby úpravy. Prvním byl současně aplikovaný přísný přístup s použitím principu objektivní odpovědnosti, nazvaný přístup nulové tolerance. Podle této úpravy dnes existuje velká skupina zakázaných povzbuzujících látek uvedených v Seznamu, a jestliže je nějaká z nich nalezena v tělní tekutině sportovce, je kontrolovaný shledán za tento pozitivní nález zodpovědným. Druhý rozebíraný přístup se naopak vyznačuje tolerancí k povzbuzujícím látkám do té míry, do které je to pro sportovce bezpečné, přičemž se namísto kontrol přítomnosti látek v těle sportovce zaměřuje na kontrolu jeho zdravotního stavu.

Zdraví. Důvodů, proč se zabývat otázkou, jak nastavit antidopingová pravidla je několik, přičemž prvním je zdraví sportovce. Současná úprava, tedy přístup nulové tolerance, odůvodňuje zákaz podpůrných látek ochranou zdraví sportovců jak v době jejich aktivní kariéry, tak i po jejím ukončení. Získanou hodnotou by mělo být nejen zachované zdraví, ale i ušetřené náklady na zdravotní péči do budoucna. Naopak medicínský přístup tento argument zpochybňuje tím, že vrcholový sport je sám o sobě vysoce rizikový a zdraví neprospívající, a přitom samotný sport žádná obdobná omezení jako užívání podpůrných látek nemá. Nelze ovšem tvrdit, že medicínský přístup je proti ochraně zdraví, naopak jedním z rysů tohoto přístupu je důsledná kontrola zdravotního stavu sportovců, a tak lze konstatovat, že zájem na ochraně zdraví mají oba dva přístupy, ač k ní každý z nich dospívá jiným způsobem.

Spravedlnost je dalším důvodem pro regulaci látek a metod s povzbuzujícím účinkem. Dnes při použití přístupu nulové tolerance, je dopování zakázáno proto, aby se

zamezilo nespravedlivým nerovnostem mezi sportovci v soutěži. Naopak podle medicínského přístupu by dopování do určité míry bylo povoleno z toho důvodu, aby se dosáhlo vyrovnání genetických odlišností mezi sportovci. Oba dva přístupy se tak vlastně shodují v tom, že rovnost je hodnotou, kterou je třeba chránit, avšak rozcházejí se v určení, kde by rovnost, jež by určila, že právě v tom okamžiku je soutěž spravedlivá, měla ležet.

Dobrá pověst sportu je posledním z výše zmíněných důvodů regulace dopingu. Zastánci přístupu nulové tolerance tvrdí, že odhalený doping pověsti sportu škodí a má negativní vliv na počet diváků, sdělovacích prostředků a konečně i na množství sponzorů, kteří se zajímají o daný sport, ovšem jde spíše o konstatování, které se neopírá o žádné přesvědčivé argumenty nebo důkazy, na jejichž základě by bylo možné rozhodnout, který ze dvou nabízených způsobů úpravy dopingu je vhodnější.

Řešení. Analýza hodnot chráněných antidopingovými pravidly bohužel nepřináší jednoznačnou odpověď na otázku, jaký z přístupů k úpravě dopingu je lepší. Teoreticky lze použít obou dvou, protože zdraví sportovce, stejně jako spravedlnost soutěže jsou schopny ochránit oba dva přístupy. Ovšem ve skutečnosti by dnes aplikace medicínského přístupu podle J. Savulesca byla morálně problematičtější, a to kvůli konceptu genetické rovnosti.

V případě, že by antidopingová pravidla byla nastavena podle medicínského přístupu, došlo by k tomu, že sportovci, kteří by se přirozeně nepřibližovali k maximální povolené hodnotě pro určitou látku ve svém těle, měli na výběr, jestli v tomto stavu setrvají anebo se pokusí k dané hodnotě přiblížit za použití podpůrných látek a metod. To by například znamenalo, že vytrvalostní sportovec, jenž by měl nižší množství hemoglobinu v krvi než je maximální povolené množství, by si mohl vybrat, zdali to tak ponechá anebo použije přiměřenou dávku erythropoetinu.

Takováto volba by se v situaci, kdy vrcholový sport je pro závodníka povoláním a kdy lepší výsledek znamená vyšší výdělek, dala nazvat nepřímým nátlakem pro zvolení si varianty použití podpůrné látky. Celá věc by totiž nakonec dospěla do stadia, kdy by se stalo standardem, že by nejlepšími byli ti, kteří zvolili cestu použití podpůrných

látek, a tak by se nejvíce blížili k maximální povolené hranici dané látky. Druhá skupina sportovců, která by se rozhodla pro cestu bez použití podpůrných látek, by se musela smířit s pořadím v druhé části výsledkové listiny.¹⁹⁸ Startovní pole by se nám tak vlastně rozdělilo na dvě skupiny sportovců, na ty, co užívají podpůrné látky a na ty, co se pokouší o úspěch i bez nich. Zde je nutno poznamenat, že druhá skupina sportovců by se zmenšovala a zmenšovala, protože, za prvé, by bez výhledu na úspěch pomalu ztrácela motivaci trénovat a za druhé by její členi byli postupně vytlačováni výkonnějšími sportovci, kteří se rozhodli pro použití podpůrných látek. Takže nakonec by se dospělo do stavu, kdy by všichni závodníci v dané kategorii používali podpůrné látky (mimo výjimečných případů s genetickou poruchou, která by jim umožnila dosahovat hraničních hodnot hemoglobinu přirozeně).

Je důležité si uvědomit, že svět sportu není homogenní a mezi jednotlivými odvětvími jsou velké ekonomické rozdíly. Některé sporty, většinou ty olympijské, stojí na výsluní zájmu sponzorů, zatímco jiné se teprve rozvíjejí či naopak postupně zanikají. Stejně tak jsou i rozdíly mezi jednotlivými státy. Pro některé je sportovní úspěch prioritou, a proto v těchto státech do sportu plynou štědré státní dotace, zatímco jinde se sport opírá pouze o sponzoring ze soukromé sféry.

Teoreticky si lze zavedení medicínského přístupu v majetných sportech představit snáze než ve sportech se skromným rozpočtem. Majetné sporty mají už dnes dostatek prostředků jak pro hráče, tak i na zajištění kvalitní zdravotní péče a kontroly celé špičky. Ovšem v případě chudších sportů jednotlivé národní týmy dodnes s různým úspěchem řeší problémy, kde získat peníze na přípravné období a na materiál, což se posléze projevuje i ve výsledcích. Týmy se skromným rozpočtem si mohou dovolit pouze to nejnútnejší vybavení a péči. V případě, že by byl zaveden medicínský přístup, nároky na finanční rozpočet týmů by se ještě zvýšily, a naopak by se tím ztráta chudších týmů na ty bohatší ještě více prohloubila. Nedostatek financí dohromady se zájmem o

¹⁹⁸ Samozřejmě vždy budou existovat výjimky geneticky zvýhodněných jedinců, kteří hraničních hodnot dosahují bez podpůrných látek.

použití podpůrných látek by tak mohly vyústit v nebezpečné kompromisy mezi kvalitou a cenou podpůrných látek nebo metod. Medicínský přístup by tak vlastně vedl pouze k rovnosti šancí na genetickou rovnost, nikoliv k ní samé.

Navíc by se hrozba poškození na zdraví chudších týmů narostla neúměrně v porovnání s těmi bohatšími. Zde by bylo možné namítnout, že u chudších týmů je z důvodu omezených finančních prostředků hrozba poškození na zdraví vyšší už dnes. Takovouto námitku ovšem nelze akceptovat, protože zatímco dnes při aplikaci přístupu nulové tolerance je vlastně tato těžkost chudobě vlastní, protože, to, co by mohlo působit nebezpečí, je zakázané, tak v případě zavedení medicínského přístupu, k těžkosti chudobě vlastní navíc přistupuje i další nebezpečí pramenící z povolení podpůrných látek a metod. Takového násobení nebezpečí nelze akceptovat.

Z těchto důvodů nelze medicínský přístup, ač teoreticky možná nezávadný, v dnešních podmínkách použít.

Závěr. Právní úprava dopingu je jedno z klasických dilemat, které dnes nelze vyřešit takovým způsobem, aby bylo dosaženo ideálního stavu. Ponecháme-li v účinnosti současný přístup nulové tolerance, vždy se najdou sportovci, kteří se stali obětními beránky boje proti dopingu, a naopak, v případě že se zavede Savulescův medicínský přístup, vždy tu bude existovat nebezpečí, že sítím lékařských kontrol projde sportovec, kterému by neměl být start povolen, ať už kvůli ochraně jeho zdraví anebo kvůli zaručení spravedlnosti soutěže.

Dnes lze teoreticky použít oba dva přístupy, avšak v dnešních podmínkách lze vzhledem k nerovnostem jak mezi sporty, tak mezi státy, aplikovatelný pouze přístup nulové tolerance. Do budoucna, v případě, že se tyto nerovnosti alespoň do určité míry vyrovnají a společnost přijme skutečnost, že hrát do nekonečna hru na kočku a myš mezi vynálezci podpůrných látek a testů pro jejich zjištění nemá smysl, lze si představit i zavedení medicínského přístupu.

Do té doby, pokud tato doba vůbec někdy nastane, by bylo vhodné zaměřit se na zjemnění tvrdosti současně uplatňovaného principu objektivní odpovědnosti, například jako k tomu nedávno došlo rozšířením seznamu specifických látek. V případě, že se to

podají, bude méně obětních beránek a sportovci s příběhem, jako je ten úvodní, budou smět dál snít svůj olympijský sen.

Seznam použitých zdrojů:

1. Knihy a články:

Antidopingový Výbor ČR. *Bulletin AV ČR* z března 2008 [online]. Dostupné z <http://www.antidoping.cz/documents/bulletin/informacni_bulletin_0803.pdf> navštíveno dne 15.1.2009.

Australská fotbalová liga. *AFL Players Say 'No' to Drugs* [online], str. 3. Text přístupný z <http://www.afl.com.au/Portals/0/afl_docs/AFLPlayersSayNoToDrugs.pdf> navštíveno dne 4. února 2009.

Buti, Antonio, Fridman, Saul. *Drugs, Sport and the Law*. Adelaide: Scribblers Publishing, 2001.

Dabscheck, B., Opie, H. Legal Regulation of Labour Sporting Markets. *Australian Journal of Labour Law*. 2003, roč. 16, č. 3, str. 258.

Foster, Ken. Is There a Global Sports Law? [online]. *Entertainment and Sports Law Journal*. 2003. Dostupné z <www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/eslj/issues/volume2/number1/foster.pdf> navštíveno dne 20. dubna 2009.

Foster, Ken. Lex Spletiva and Lex Ludica: the Court of Arbitration for Sport's Jurisprudence [online]. *Entertainment and Sports Law Journal*. 2006. Dostupné z <<http://www2.warwick.ac.uk/fac/soc/law/elj/eslj/issues/volume3/number2/foster/>> navštíveno dne 16. dubna 2009.

Gerloch, Aleš. *Teorie práva*, 2. rozšířené vydání. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Dobrá Voda, 2001.

Hamerník, Pavel. *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. Auditorium s.r.o., Praha, 2007.

Hanzlík, Jan. Tour de Doping... zkáza závodu? [online]. *iDnes.cz*, 28. července 2007. Text dostupný z <http://sport.idnes.cz/tour-de-doping-zkaza-zavodu-df9-/sporty.asp?c=A070728_100247_sporty_no> navštíveno dne 10. února 2009.

Horvath, Paul. Anti-Doping and Human Rights in Sport: The Case of the AFL and the WADA Code. *Monash University Law Review*. 2006, roč. 32, s. 357.

Houlihan, Barie. *Dying to Win*, 2nd edition. Council of Europe Publishing, Strasbourg 2002.

Hnízdil, Jan, a spolupracovníci. *Doping aneb zákulisí vrcholového sportu*. Grada Publishing a.s., 2000.

Hnízdil, Jan. V boji proti dopingů nelze ignorovat etické a právní normy. *Zdravotnictví a právo*, roč.1998, č.4, str. 10.

Hnízdil, Jan. V boji proti dopingů nelze ignorovat etické a právní normy. *Zdravotnictví a právo*, roč. 1998, č. 5, str. 13.

Hudema, Marek. Škoda Auto bude Tour sponzorovat dál [online]. *HN.iHNED.cz*, 27. července 2007. Text dostupný z <http://finweb.ihned.cz/c4-10076470-21699170-P01200_d-skoda-auto-bude-sponzorovat-tour-dal> navštíveno dne 10. února 2009.

Chromý, Jakub. Užívání anabolických látek mládeží (nejen) ve světle trestního práva. *Trestněprávní revue*. 2008, roč. 7., č. 7, s. 193.

McLaren, Richard H. WADA Drug Testing Standards. *Marquette Sports Law Review*, Fall 2007.

Nafziger, James A.R. *International Sports Law*, 2nd edition. Transnational Publishers, Inc., 2004.

OLYMPICS; Samaranch: Doping Is a Fact [online]. *The New York Times* ze dne 2. července 2001. Text přístupný z <<http://query.nytimes.com/gst/fullpage.html?res=9C07E3D61339F931A35754C0A9679C8B63>> navštíveno dne 2. února 2009.

Opie, Hayden. The Lessons of Warne. *Sportsview*. 2003, March.

Opie, Hayden, Smith, Graham. The Withering of Individualism: Professional Team Sports and Employment Law. *University of New South Wales Law Journal*. 1992, str. 313.

Oschütz, Frank. *Doping Cases before the CAS and the World Anti-Doping Code*. V: Blackshaw, I., Siekmann, R., Soek, J. *The Court of Arbitration for Sport 1984-2004*. T.M.C. Asser Press, Hague, 2006, str. 253.

Pyšný, Ladislav. *Doping: rizika zneužití*. Grada Publishing a.s., 2006.

Savulescu, J., Foddy, B., Clayton, M. Why we should allow performance enhancing drugs in sport. *British Journal of Sports Medicine*. 2004, roč. 38, str. 668.

Savulescu, J., Foddy, B. *Why We Should Allow Performance Enhancement in Sport* [online]. Text přístupný z <<http://www.publications.parliament.uk/pa/cm200607/cmselect/cmsctech/67/67we09.htm>> navštíveno dne 3. února 2009.

Savulescu, Julian. Doping true to the spirit of sport [online]. *The Sydney Morning Herald*, 8. srpna 2007. Text dostupný z <<http://www.smh.com.au/news/opinion/doping-true-to-the-spirit-of-sport/2007/08/07/1186252704241.html?page=fullpage#contentSwap1>> navštíveno 1. února 2009.

Savulescu, Julian. How to Win a War on Drugs in Sport [online]. *Practical Ethics News*, 25. července 2008. Text dostupný z <<http://www.practicaethicsnews.com/practicaethics/2008/07/how-to-win-the.html#more>> navštíveno 8. února 2009.

Scanlon, Christopher. Zero-tolerance drug policies too easily to abandon the user. *The Age*, 23. květen 2007. Text přístupný z <<http://www.theage.com.au/news/opinion/zerotolerance-drug-policies-too-easily-abandon-the-user/2007/05/22/1179601407660.html?page=fullpage#>> navštíveno 10. února 2009.

Simma, Bruno. *The Court for Arbitration for Sport*. V: Blackshaw, I., Siekmann, R.,

Soek, J. *The Court of Arbitration for Sport 1984-2004*. T.M.C. Asser Press, Hague, 2006.

Slater, Matt. Records 'hurts' Woman's Athletics [online]. *BBC Sport*, 25. září 2008. Text přístupný z <<http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/athletics/7636367.stm>> navštíveno dne 5. února 2009.

Šťastný, Ondřej. Olympijský vítěz Zarembo obvinil trenéra [online]. *iDnes.cz*, 15. srpna 2006. Text dostupný z <http://sport.idnes.cz/olympijsky-vitez-zarembo-obvinil-trenera-fij-/sporty.asp?c=A060815_212358_sporty_ot> navštíveno 5. února 2009.

Šťastný, Ondřej; Vaca, Jan. PŘEHLEDNĚ: Tucet hlavních novinek v trestním zákoníku [online]. *iDnes.cz*. Dostupné z <http://zpravy.idnes.cz/prehledne-tucet-hlavnich-novinek-v-trestnim-zakoniku-pfk-/domaci.asp?c=A081112_085245_domaci_lpo> navštíveno 27. ledna 2009.

Teubner, Günter. Breaking Frames: The Global Interplay of Legal and Social Systeme. *American Journal of Comparative Law*. 1997, roč. 45.

Teubner, Günter. *Global Bukowina: Legal Pluralism in the World Society* [online]. Dostupné z <www.jura.uni-frankfurt.de/fb/fb01/ifawz1/teubner/dokumente/Bukowina_english.pdf> navštíveno dne 16. dubna 2009.

Teubner, Günter. The King's Many Bodies: The Self-Deconstruction of Law's Hierarchy. *Law & Society Review*. 1997, roč. 31, č. 4.

Tichý, L., Arnold, R., Svoboda, P., Zemánek, J., Král, R. *Evropské právo*, 2. vydání, C.H.Beck, Praha.

Vikky, L. Naming and Shaming [online]. *The Age, Education Resource Centre*. Text přístupný z <<http://www.education.theage.com.au/pagedetail.asp?intpageid=1631&strsection=students&intsectionid=0>> navštíveno dne 4. února 2009.

Warren, Ian. Suspicion, Confidentiality and the AFL Drug Code. V: Burke, Peter,

Senyard, June (ed). *Behind the Play football in Australia*. Maribyrnong Press, Hawthorn VIC. 2008, str. 25.

2. Úmluvy, rozhodčí nálezy a zákony:

Antidopingový výbor České republiky. *Směrnice pro kontrolu a postih dopingu ve sportu v České republice* vydaná v roce 2009 [online]. Text je dostupný z <<http://www.antidoping.cz/documents/smernicedoping.pdf>> navštíveno dne 27. ledna 2009.

Evropská unie. *Lisabonská smlouva pozměňující smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropské unie* [online]. Text dostupný z <http://www.euroskop.cz/gallery/2/738-lisabonska_smlouva.pdf> navštíveno dne 16. února 2009.

Kodaňská deklarace. Text dostupný z <http://www.wada-ama.org/rtecontent/document/copenhagen_en.pdf> navštíveno dne 16. 1. 2009.

Rada Evropy. *Evropská antidopingová úmluva*. Zveřejněna pod č. 57/2005 Sb.m.s. A dále zveřejněna také [online] pod číslem ETS 135. Text dostupný na <<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/135.htm>> navštíveno dne 16. 1. 2009.

Rada Evropy. *The Anti-Doping Convention: an instrument of international co-operation* [online]. Dostupné z <http://www.coe.int/t/dg4/sport/Doping/convention_en.asp> navštíveno dne 15. 1. 2009.

Rada Evropy. *Výkladová zpráva k úmluvě ETS 135* [online]. Dostupná z <<http://conventions.coe.int/Treaty/en/Reports/Html/135.htm>> navštíveno dne 16. 1. 2009.

Rozhodčí nálezy Rozhodčí komise Českého olympijského výboru č. 1/2002 [online]. Přístupný z <<http://www.olympic.cz/index.php?sec=272>> navštíveno dne 28. ledna 2009.

Rozhodčí nález Rozhodčí komise Českého olympijského výboru č. 1/2006 [online].
Přístupný z <<http://www.olympic.cz/index.php?sec=272>> navštíveno dne 28. ledna
2009.

Rozhodčí nález Rozhodčí komise Českého olympijského výboru č. 2/2006 [online].
Přístupný z <<http://www.olympic.cz/index.php?sec=272>> navštíveno dne 28. ledna
2009.

Rozhodčí nález Rozhodčí komise Českého olympijského výboru č. 4/2006 [online].
Přístupný z <<http://www.olympic.cz/index.php?sec=272>> navštíveno dne 28. ledna
2009.

Rozhodčí nález Rozhodčí komise Českého olympijského výboru č. 4/2007 [online].
Přístupný z <<http://www.olympic.cz/index.php?sec=272>> navštíveno dne 28. ledna
2009.

Rozhodčí nález Rozhodčí komise Českého olympijského výboru č. 2/2008 [online].
Přístupný z <<http://www.olympic.cz/index.php?sec=272>> navštíveno dne 28. ledna
2009.

UNESCO. *Mezinárodní úmluva proti dopingů ve sportu* [online]. Zveřejněno pod
č. 58/2007 Sb.m.s. Text smlouvy je dále dostupný z <http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=31037&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html> navštíveno dne
16.1.2009.

Vláda ČR. *Předkládací zpráva pro Parlament* ze dne 21.6.2006 [nezveřejněno].

WADA. *Světový antidopingový kodex* [online]. Text dostupný z <http://www.wada-ama.org/rtecontent/document/code_v2009_En.pdf> navštíveno dne 16.1.2009.

WADA. *Seznam dopingových látek pro rok 2009* [online]. Text dostupný z<
<http://www.wada-ama.org/en/prohibitedlist.ch2>> navštíveno 15. února 2009.

Zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů.

Zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu.

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon.

3. Další zdroje:

ABC Radio. *AFL drugs policy under fire* [online]. Pořad PM ze dne 15. května 2007. Přepis dostupný z <<http://www.abc.net.au/pm/content/2007/s1923928.htm>> navštíveno dne 21. října 2008.

Antidopingový výbor České republiky. *Mise a status*. [online]. Dostupné z <http://www.antidoping.cz/mise_a_status.htm> navštíveno dne 26. ledna 2009.

Evropská unie. *Slovník EU*. Dostupném z <http://europa.eu/scadplus/glossary/white_paper_en.htm> navštíveno dne 8.7.2008.

Fritzweiler, Jochen. *Úvod do sportovního práva* [přednáška]. Právnická fakulta Univerzity Karlovy, dne 17. března 2009.

Group of experts. *Time for sense: drugs in sport, an open letter* [online]. AFL Official Website. Text dostupný z <<http://afl.com.au/tabid/13144/Default.aspx?newsId=66044>> navštíveno dne 12. října 2008.

Komise EU. *Commission Staff Working Document* [online]. Dostupný z <http://ec.europa.eu/sport/white-paper/whitepaper104_en.htm#2_2> navštíveno dne 23.1.2009.

Hnízdil, J. *Vstupte! s MUDr. Janem Hnízdilem* [online - video]. Český rozhlas Leonardo pořad Vstupte!. K zhlédnutí na <<http://www.rozhlas.cz/multimedia/videoplayer/?po=266232>> navštíveno 3. února 2009.

Savulescu, J. *Doping in Sports – Here to Stay?* [online - video]. *CBD:News Sunday* ze dne 23. září 2007, 3:00-3:10. K zhlédnutí na <http://www.cbc.ca/sunday/2007/09/092307_7.html> navštíveno 3. února 2009.

Savulescu, J. *Professor Julian Savulescu* [online – MP3]. ABC 1: Enough Rope with Andrew Denton. Text, MP3 a video dostupné z <<http://www.abc.net.au/tv/enoughrope/transcripts/s2374638.htm>> navštíveno 3. února

2009.

WADA. *International Standards: Prohibited List* [online]. Dostupné z <<http://www.wada-ama.org/en/dynamic.ch2?pageCategory.id=370>> navštíveno dne 21. 4. 2008.

WADA. *Models of Best Practice and Guidelines* [online]. Dostupné z <<http://www.wada-ama.org/en/dynamic.ch2?pageCategory.id=374>> navštíveno 22. 4. 2008.

WADA. *Questions & Answers: Code Review & Consultation* [online]. Dostupné z <http://www.wada-ama.org/rtecontent/document/QA_Code_Revisions_En.pdf> navštíveno dne 21. 4. 2008.

WADA. *Summary Update on World Anti-Doping Code: Governments progress to become a State Party to the UNESCO International Convention against Doping in Sport* [online]. Dostupné z <http://www.wada-ama.org/rtecontent/document/Government_Update_Report_Copenhagen_Unesco_11_2007.pdf> navštíveno dne 15. 1. 2009.

WADA. *The World Anti-doping Program* [online]. Dostupné z <<http://www.wada-ama.org/en/dynamic.ch2?pageCategory.id=365>> navštíveno dne 18. 4. 2008.

WADA. WADA History [online]. Dostupný z <<http://www.wada-ama.org/en/dynamic.ch2?pageCategory.id=253>> navštíveno 15. 1. 2009.

WADA. *What is the Code: Introduction* [online]. Dostupné z <<http://www.wada-ama.org/en/dynamic.ch2?pageCategory.id=267>> navštíveno dne 18. 4. 2008.

Resumé

Philosophical, Theoretical and Practical Aspects of the Legal Regulation of Doping

Doping in sport is a topic that is not thoroughly explored in the Czech legal environment. This thesis will attempt to remedy this gap in two steps. First, it will summarize the status quo with regards to doping, its definition, its history and the current state of regulation. Second, it will propose a solution to the question of whether, why and how should be the doping regulated.

The text is divided in six chapters, the first four focussed on the world of doping today and the last two on proposing a solution. The first chapter introduces the problems of elite sport and the use of performance enhancing substances. This is followed by a brief excursus into relationship between the law and sport with a focus on the world of global law. The third chapter covers the history of doping, providing definitions of the doping and briefly explaining the physiological impact of performance enhancing substances. The fourth chapter presents a snapshot of the current regulation in international, European and Czech law, as well as in ‘sports rules’ imposed by private organisations.

The fifth and sixth chapters together propose a solution. The fifth chapter identifies and defines the two possible approaches to regulation, zero tolerance and medical. It identifies and articulates the principal rationales for the regulation of the doping, namely the protection of athletes, fairness in competition and the good name of the sport. Each of the reasons for regulation is viewed from two angles, zero tolerance approach and medical approach. The final chapter analyses the arguments in favour of both approaches and attempts to find an answer to the question of how doping should be regulated.

Key words: doping, sport, global law